46րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 321 Կ. ՊՈԼԻՍ, 1902 ՄԱՅԻՍ 3/16 ՈՒՐԲԱԹ 7 ՍԷՖԷՐ. 3 ՄԱՅԻՍ 1318

JOURNAL ARMÉNIEN.
MANZOUMÉI-EFKIAR
38, Grand' Rue de la S-Porte, 38
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅԼԵՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պապը Ալի ճամբու, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته در
ادارهخانه‌سی: باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղշ.	50 ղշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 Ֆր.	13 Ֆ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 դրուշ.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ «ՄԱՆԶՈՒՄԷ» ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՌՇԱԼՈՅՍԻՆ 10 ՓԱՐԱ

ՆՈՐ ՆԻՒԹ ՄԸ

Ուրախութեամբ կը հրատարակենք այս յօդուածը, որ ամէնէն ճանչուած նիւթի մը վրայ կը խօսի՝ Քաղաքականներէ, գրականներէ, վիպականներէ, դպրոցականներէ եւ հազար ու մէկ ձեւերով կրկնուած, ծեծուած նիւթերէ ետք, անսովոր հաճոյքով պիտի կարդայ հասարակութիւնը այս բերան-փոխ գրութիւնը, որ արուեստագէտի մը գրիչէն բղխած է, եւ նիւթն ու ոճն ալ ժողովրդական են։ Հաճութեամբ կ'ընդունինք այս կարգի հմտալից ուսումնասիրութիւններ՝ երբ անոնք կապ ունին մեր արհեստաւոր դասակարգին հետ։ Հոգ չէ՛ եթէ գրական պահանջումներու համեմատ գրուած չըլլան, անոնց արժէքը իրենց պարզութեան մէջ է. ոսկերիչներ, կօշկակարներ, դերձակներ վերջապէս ամէն դասակարգի արուեստաւորներ պէտք է հետամուտ ըլլան իրենց ձեռարուեստը զարգացնելու եւ օրուան պահանջումէն ետ չմնալու. ատ ալ ուրիշ բանով չըլլար՝ եթէ ոչ՝ ձեռնհասներու գրածները կարդալով։ Արդ, ո՛ր ձեռնհաս ու կարող արուեստագէտ որ ուզէ իր արուեստակիցներուն ծառայելու դիտումով ու գիտակցութեամբ բան մը գրել, Մանզումէն պիտի գտնէ միշտ իր տրամադրութեան տակ։

ԱՍԵՂՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ
ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿԷՏՈՎ

Լրագրաց սիւնակները սովորաբար լեցուն են գեղարուեստի ամէն ճիւղին նկատմամբ արտայայտուած հիացումներով։

Ոմաններ կը ձօնուին ճարտար վրձինին տիրոջ, իր տաղանդը ցոլացընող մէկ նկարին համար. կը խնկարկուի հանճարեղ ճարտարապետը իր կառուցած հոյակապ շէնքին համար. կը քաջալերուի՝ անոր գործերուն կենդանութիւն տուող և այդ շէնքին մի քանի մասերը զարդարող արձանագործը։ Գովասանքներ կը լսէ՝ գրքեր զարդարող փափկագրիչ փորագրիչը և վիմագրիչը։ Որոտնդոստ կը ծափահարուի՝ գեղահիւս եղանակներու յորդաբուխ երաժիշտը, իր մէկ կամ աւելի Օբերային կամ պարերգին համար։ Պըսակներ կ'ընդունի բեմին վրայ՝ «ժողովրդեան դաստիարակ» ներկայացող դերասանը, իր դերը լաւ պատրաստած և շատ յաջողութեամբ կատարած ըլլալուն համար են. են։

Արդարեւ գեղարուեստին կարեւորութիւնը, օգուտները և յարգը բացարձակապէս անկարելի և մեծ ապերախտութիւն է ուրանալ. բայց անոր ամէնէն նշանաւոր մէկ ճիւղն է որ մոռացութեան տակ կը մնայ, կը հեծէ՝ զինքը չահագործող, բայց յարգին անգիտակից ձեռաց մէջ. կ'ընկճի՝ իր արժանիքը ոչնչացնող խանութպաններու իրարու դէմ մղած կոյր մրցումին տակ։

ԱՍԵՂՆԱԿԱՐՆ է աս, զոր անճաչակ ագէտներ չահագիտութեան նիւթ ըրած են իրենց, որպէս թէ գործարաններու և մեքենաներու խեղճ արտադրութիւններ ըլլային անոնք, և ոչ ասեղով մատները ծակծկող և աչաց լոյսը սպառող խեղճ գործաւորուհւոյն ձեռաց արդիւնքը։

Իրաւ է որ գեղարուեստին բացարձակ սիրահար՝ առաջնակարգ ասեղնագործ-գծագրիչներ ունինք մեր մէջ, որոնց անունները հազիւ մատի վրայ կը համրուին։ Անոնք ցարդ արուեստին էութիւնը պահեցին՝ առանց զայն նըւաստացնելու, կարեւորութիւն չտուին իրենցմէ հարիւր աստիճան վար եղող չահամոլներու կործանարար ընթացքին՝ ինչ որ ճշմարիտ մեծութիւն մըն էր, այլ սակայն այդ 4-5 արհեստաւորներէն ո՞րը իր պարտքը վճարեց, կատարեալ կերպով՝ ներկայացնելով ժողովրդեան ասեղնանկարին նրբութիւնը։ Ո՞րը կըրցաւ բացատրել անոր գոյութեան կարեւորութիւնը, և վերջապէս ո՞րը կըրցաւ հաստատել անոր գեղարուեստ մը ըլլալը։

Բայց մեր արուեստակիցներէն ո՞րը հաճութիւն պիտի ունենար իր հանգստեան ժամուն, օղիի գաւաթը ձըգելով կաղամարը դիմացը առնելու, և ծըխէին պատառաքաղին տեղ գրիչ բըռնելու։ Սակայն խօսքը մէջերնիս, գոնէ քիչ մըն ալ գրելու կարողութիւն պէտք էր։ Եւ մենք՝ ատոնց ամէնէն կրտսերագոյնը, թէ՛ տարիքով, թէ՛ արուեստով, այս անտարբերութեան մեղքը քաւել ջանալով, ահաւասիկ առաջին պատեհութեամբ գրիչ կ'առնենք, մեր խոնարհ ուղեղին փոքր ի չափէ պարունակածին համառօտ նըկարագրութիւնը թղթին դրոշմելով, ազնիւ ընթերցողաց և մանաւանդ ընթերցողուհեաց մեծարել, սկսելով մեր միջավայրէն, որ բաղդատմամբ ուրիշներու՝ աւելի բարձր է այս մասին։

Մեր միջավայրին առաջին գեղարուեստական գործն է, զինուորական և քաղաքական համազգեստներու ոսկեթել ասեղնագործութիւնները։ Թէեւ հիմա կան շատ մը անկեալ բանուածքներ, բայց պետական բարձրաստիճան պաշտօնեաներ դարձեալ գեղարուեստական նուրբ գործ կը պահանջեն. ատոնք այն տեսակ ասեղնանկարներ են որ, հինաւուրց վարժ գործաւորուհին երկու ակնոց իրարու վրայ դրած՝ այնպէս ոսկեթելը կը պառկեցնէ խաւաքարտին վրայ, որպէս թէ ձուլուած, յղկուած և ապա ոսկեզօծուած ըլլային գործուածները։ Այս կարգի ասեղնագործութիւնը, — զոր Եւրոպա ցարդ երբեք չէ յաջողած իւրացնել— «Տիվալ» կը կոչենք։ Ասոնց մէջ ամէնանուրբն է etat major օֆիքը, (էրքեանը հարպի) որ թէեւ փոքրադիր բան մըն է, բայց իր մէջ կը պարունակէ այնչափ արուեստական մասեր, որ խիստ ճարտար մատներ կրնան միայն արտադրել պահանջուած ճշգրտութիւններով։

Ասոնք փոքր զինանշանի մը նմանութիւնը կը բերեն՝ զինուորական պաշտօնէին գործածելի երկրաչափական գործիներով և զէնքերով միասին, այս օֆիքները միայն «տիվալ» բանուած չեն այլ նրբին խաւաքարտին վրայ double face բանուած մասեր ալ ունին, և արդէն ատոնց խաւաքարտը կտրելն ալ մեծ հմտութեան կը կարօտի, ինչ որ մինչեւ մէկ աստիճան քանդակագործութեան կը մօտենայ և այդ արուեստը այր մարդիկ կը գործադրեն։

Իմ արուեստական սկզբնաւորութիւնս այդ գործէն ըլլալով, ատիկա շատ սիրելի է ինձ. կը կարծեմ որ, եթէ միջավայրը ների, կրնայ այդ ոճով այլ և այլ գործածելի առարկաներ ալ պատրաստուիլ։ Այս արուեստին հայրերը եղող մեծ անձնաւորութիւններն են. Անտոն էֆ. Քառաեան (ասեղնագործ-գծագրիչ), և Յովհաննէս էֆ. (ասեղնագործ-հայթայթիչ), մեզ ժամանակակից և երկուքն ալ հայ. գնահատման արժանացած։

Ո՞ր հետաքրքիր դիտող աչք չէ հիացեր եկեղեցական զգեստներու և այլ գործածելի իրերու ոսկեթել են., բանուածքներուն վրայ։ Նորերէն աւելի հիններուն մէջ կը նշմարուին գեղարուեստական գլուխ գործոցներ և ատոնք մեծ բարերարներու անմահ յիշատակները կը մնան մի քանի եկեղեցեաց մէջ։ Բայց միայն հիներուն մէջ չեն որ կան ու կը մնան այդ տեսակ նրբին գործեր։ Կրնամ ըսել որ հիմա՝ ոմանց քով աւելի եւս յառաջացած է գեղարուեստի այդ ճիւղը. բայց ո՞ւր է մեծածախս եկեղեցական զգեստ յանձնարարող։ Օրթոտոքս եպիսկոպոսաց սաղաւարտները մեծ տեղ մը կը գրաւեն ներկայ «գլուխ գործոց»ներու մէջ, և որոց ճարտար գործադրիչն է, Լեւոն էֆ. Քառաեանը՝ ատոնց վրայ գըտնուած չորս աւետարանչաց պատկերները ինք իսկ ձեռօքը կ'ասեղնանկարէ։ Այս կարգի ասեղնանկարիչներէն յիշատակելի է նաեւ Յովհաննէս էֆ. Մանիէլեանը, որ, ինչպէս կը յիշուի, Գերմանիոյ Վեհ. կայսեր պատկերը ասեղնագործեց,

Ո՞ւր են մնացեր ողբացեալ Տէր. Միրասեէտիի արժանի յաջորդները։ Բերայի արուեստանո՞ցը, ուր թաղուած է. կրնա՞ք ինձ ցոյց տալ որ վրան հոգեհանգիստ մը կատարել տամ։ Սիրելի ընթերցո՛ղք, կենդանի գոյութիւն մը մեռնելէ վերջ կենդանացնել ջանալու տեղ, պէտք է զայն չի մեռցնել ջանալ։ Ինչ կ'արտադրուէին ուրեմն այդ արուեստանոցին մէջ, որ այս չափ խիստ խօսիլ կու տայ ինձ, կամ ինչ էին ողբացեալ տիկնոջ արտադրութիւնները։

Գլխաւորաբար կանանց չապիկներ և աղջկանց օժիտի վերաբերեալ ճերմակ ասեղնագործութիւններ, որոնք ներքին հագուստներ կամ գործածելի իրեր ըլլալով, աչքեր կ'անտեսեն զանոնք ընդհանրապէս... բայց, ահա՛ւասիկ դժուարագոյն մասը ասեղնագործութեան։ Ո՛չ ոսկեթելի ակնախտիղ տեսք ունի այն և ո՛չ մետաքսի կամ այլ նիւթերու երանգները. այլ միայն ճերմակ բամպակ թելով բանուածք մը։ Ասեղնագործութեան լաբիւրինթոսը՝ որու մէջ մտնողներէն 5% հազիւ կրցած են դուրս ելլել։ Աչաց զօրութեան խլիչը, ուղեղի ցրուիչը և ջիղերու գրգռիչը. կարողութիւն կը մաղթեմ անով զբաղող գործաւորուհեաց։ Միեւնոյն ատեն ճշմարիտ գեղարուեստական մասը ասեղնագործութեան, որ ներկայիս մէջ մի քանի օրիորդաց ձեռօքը կը գտնուի, և որոնց մէջ յիշատակելի է Սկիւտար Ս. Խաչ վարժարանի ասեղնագործութեան ուսուցչուհի Օր. Փորթիւնէ Խաչատուրեանը, որ լսածիս համեմատ մեծ գործունէութեամբ կը վարէ այդ ճիւղը յօգուտ վարժարանին և որուն արուեստական կարողութիւնը կրցի հաստատել երբ իր գործերէն մին ալ ցոյց տրուեցաւ ինձ։

Բարձր դասակարգի Թուրքերու սալօնները, և իրենց սովորութեան համեմատ աղջկանց օժիտներու կարեւորագոյն մասը կազմող և մահճակալները զարդարող ծածկոցները իրենց յարակից մասերով, երբեք չեն դադրիր գեղարուեստական արտադրութիւններ ըլլալէ, եթէ իրօք ճշմարիտ մասնագէտներու յանձնարարուած են։ Ասոնք կ'ասեղնագործուին ոսկեթելով double face, և մետաքսով կամ զանազան չըներլներով որոնք տեսնողին աչքը կը մագնիսացնեն։ Ասոնց հիմը եղող արհեստաւորներէն մին է դարձեալ Անտոն էֆ. Քառաեանը, և հայրն էր արուեստին և գործաւորուհեաց՝ ողբացեալ Գրիգոր էֆ. Մոմճեանը, որոնք կատարեալ անվիճելի արուեստագէտներ են։

Այս ճիւղին գծագրութեան մասը աւելի դժուարագոյն է, անոր համար որ մինչեւ երկու արուեստը միասին չգիտնայ մարդ, չկրնար պահանջուած կատարելութեամբ գործը գծագրել կամ հեղինակել, ասկէ զատ՝ խիստ նրբաճաշակ ֆէ...ն ալ անհրաժեշտ է որ անմիջական պահանջքն է գործին։

Ասեղնագործեալ մահճակալի ծածկոցներ սովորութիւն կայ գործածել քրիստոնեայ ազգաց մէջ ալ, որոնք աւելի թեթեւ բանուած են, և շատեր միայն մօնօկռամներ կը կրեն մէջտեղերը, բայց թէ մինչեւ ո՛ր աստիճան արուեստական յաջողութեամբ զարդարուած գործեր են, այդ ալ տիրոջը ճաշակէն կամ ճանաչողութենէն կախում ունի։

Արդ՝ առանց զանազան ասեղներու գործադրութեանց, անոնց ծագումներուն և գործածութեանց եղանակին վրայ խօսելու, որոնց տեսական բացատրութիւնները անօգուտ են, միայն վերոյիշեալ ճիւղերու համառօտ նկարագրերէն և անոնց հեղինակ-առաջնորդաց անունները ներկայացնելէ ետք, կ'անցնիմ բացատրել արուեստին օգուտները մեր հասարակութեան մէջ։

Ինչպէս հասկցուեցաւ՝ արուեստին գործադրութեան երեք չորրորդ մասը իգական սեռին կը պատկանի, որոնց ամէնէն կարողները իրենց ձեռագործոց համար պէտք եղածին չափ վարձատրութիւն կ'ընդունին։ Այդ կարգի գործաւորուհիք՝ աւելի հին վարպետուհիներէ և ներկայացուած արուեստագէտներու առաջնորդութիւններէն սորված են, քան թէ մասնաւոր արուեստանոցներէ կամ վարժարաններէ։ Բայց քանի որ մտաւորական զարգացումը արուեստականին միացած չէ ընդհանրապէս, ատոր համար է որ արուեստին գոյութիւնը ցարդ քողի տակ մնաց, առանց սակայն օգտակար ըլլալէ դադրելու այդ դասակարգին, անոնց մէկ մասը զարդարելով, մէկ մասը ընտանեաց մայր, տանտիրուհի ընելով և ոմանց ալ ապրուստի միջոց հայթայթելով։

Վարժարանները ընդհանրապէս չեն կարող հասցնել ճշմարիտ արուեստագիտուհիներ՝ շաբաթը 2-3 ժամ դասով և ոչ-մասնագէտ վարժուհիներու ձեռամբ։ Այլ ինչպէս նախնական կրթութեան մը իսկ, բարձր տաղանդի տէր մարդիկ կրցած են յառաջ գալ հետզհետէ աւելի բարձր ուսումնարաններ դիմելով ինքնաբերաբար, նոյնպէս ալ՝ այդ խակ դասաւանդութիւններէն սկսելով, կրնան յառաջ գալ այն տեսակ ընդունակ ուղեղներ, որ ապագային ճարտար արուեստագէտներ ըլլան, ու վերոյիշեալ մրցանակներէն որո՛ւն որ պէտք ունին արժանանան։ Իսկ պէտք չունեցողներն ալ իրենց դիմացը կ'ունենան դաշնակէ և այլ զուարճութիւններէ շատ անմեղ զբօսանք մը, որուն շնորհիւ իրենց համար գործածելի գեղարուեստական առարկաներ ալ կրնան պատրաստել։ Եթէ առաջինները առարկեն թէ, ասեղով հոր փորելու փոխարէն տրուած վարձատրութիւնները խիստ աննշան բաներ են, կը պատասխանեմ թէ՝ այն գործաւորուհին որ իր արուեստին մէջ խիստ ճարտարութիւն ցոյց տուած է, մինչեւ ցարդ երբեք պակաս վարձատրութիւն առած չէ։ Ասկէ զատ՝ արեւելեան ասեղնագործութեան ամէնէն նուրբ տեսակը, ո՛չ միայն հոս, այլ ամէն քաղաքակիրթ երկիրներու մէջ կ'անցնի և կը յարգուի.— ներկայիս հետզհետէ կործանած սիւզէնի-տիվալ կամ թըթռով քանթին անթիքաները չի հասկնաք—։ Ես իմ կարգիս կը ճանչնամ երկու երեք Գերման-Հրեայ օրիորդներ, որոնք արեւելեան ասեղնագործութեան նուրբ տեսակին մօտենալու աստիճան բան սորված ըլլալով, իրենց աստուածամանին մէջ աշխատելով կ'արտադրեն փոքրադիր առարկաներ, և արտասահման ղրկելով՝ իրենց ծանօթներու ձեռօք կը ծախեն և դրամ կը չահին կամ լեցուն օրական ընդունուած կ'ըլլան, թէեւ ապրուստի անհրաժեշտ պէտքն ալ չունին։ Ահաւասիկ իգական սեռի գործունէութեան օրինակ մը օտարներու մէջ, որ եթէ ասոնց մէկ մասին չափ մերիններն ալ ունենան, տակաւ բերաննին համ առնելով մտամաղձելական և մատամական դրութենէն հրաժարելով, կը ճանչնան թէ մարդն է որ արուեստը կը բարձրացնէ և ո՛չ արուեստը զմարդ։ Ամէն պարագայի մէջ արուեստին բարձրացումը նրբութեանց հետամուտին է, և ոչ գիտցածովը գոհանալ, ինչ որ յետադիմութիւն կը նշանակէ։ Կարծեմ հասկցուեցաւ թէ իգական սեռը ասեղնագործութեան վաճառականութեամբ զբաղիլ հրաւիրել չէ նպատակս։

Գալով վարժարանաց, յաճախ կը կը տեսնուին տարելցներու առթիւ ասեղնագործութեան ընծայած օգուտները, դեռավարժ աշակերտուհեաց արտադրութիւնները վիճակահանութեանց դրուելով, որոց քանակութեամբ բան մը կ'արտադրեն զայն մշակող վարժարանին։ Ժողովրդեան բարեկեցիկ մասը չէ՛ թէ այդ աննշան գործերէն ունենալ ցանկանալուն համար դրամ կու տայ, այլ աշխատասիրութիւնը խըրախուսելու և սրբավայրին նուիրատու մը ըլլալու մտօք։ Ատոր փոխարէն չարժե՞ր ուրեմն որ քիչ մըն ալ աւելի եռանդով աշխատի ան՝ այդ գործին մշակութեան և առաջդիմութեան համար։

Մեր ժողովրդական շրջանակին մէջ արուեստին որպիսութիւնը և փոքր ինչ օգուտները թուելէ զատ, անոր բարձր, միջակ և ստորին կերպերով չահագործմանց եղանակները պիտի բացատրենք յաջորդ տեսութեամբ։

ԳՐԻԳՈՐ Կ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ԵԿԵՂԵՑԻԻՆ ՆԵՐՍԸ
(ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՕՐԸ)

Հրապարակային թերթ մը՝ ի մէջ այլոց՝ ժողովրդային բարուց յոռի կողմերը մատնանիշ ընելով զանոնք ճամբու բերելու կոչումն ու բնութիւնը ունենալը գիտնալով, կը փորձուիմ հետեւցնել թէ հայ խմբագրապետները կամ հրապարակագիրները եկեղեցի մտնելու սովորութիւնը չունին կամ գէթ ուխտած են միայն Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին չի մտնել, եթէ ոչ ինձ և շատերուն պէս իրենք ևս ականատես ըլլալով այդ եկեղեցւոյն մէջ, մանաւանդ Մեծ-Պահոց հինգշաբթի օրերը՝ սովորական դարձած սրբապիղծ տեսարաններուն, պիտի չյապաղէին, ուրիշ

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ 7

ՀԱՆՐԻ ՄՕՆԷ

ՆԱԽԱՆՁՈՏ ԿԻՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Գ.

—Զարմանալի սովորութիւն, յարեց Րօպէր։

Եւ հակառակ իրեն՝ իր նայուածքը, Էլիզին վրայ դարձաւ։

Ֆերնանտ այս ակնարկը զգալով ըսաւ.

—Զարմուհիս հաճելի՞ է քեզի։

—Հիացումի արժանի շիտակը. գրաւիչ և գինովցնող։

—Ըսել է հաւնեցա՞ք. աւելցուց աղջիկը, դառն, խիստ ձայնով մը՝ որ նկարիչին վրայ ազդեց։

Ա՛լ Էլիզին չնայեցաւ. հասկցաւ թէ իր նշանածը վշտացուցած եղաւ, անոր քով ուրիշ կնկան մը ազուորութիւնը գովելով, և ըսաւ.

—Էլիզ սիրուն է, շատ սիրուն. բայց դո՛ւն, Ֆերնա՛նտս, գեղեցիկ, և քաչող ես հուրի՛ի մը պէս։

Ֆերնանտ թեթեւ սարսուռ մը զգաց. շատ թեթեւ. այս խօսքերուն տաք շեշտը իր սիրտը տրոփել տուաւ։

Իր մրագոյն մորթին փայլունութեան մէջ՝ այտերը վարդի գոյն առին. և գրեթէ տենդոտ հաճոյքով մըն էր որ մտիկ կ'ընէր գնդապետին պատմութիւնը, հակառակ իր սիրատարփ զգացումներուն։

—Աղէկ մտիկ ըրէ՛, Րօպէ՛ր. հոս ալ Բուալօի մը նիւթը կայ։

—Ականջս քեզի է գնդապետ։

—1864ին Ափրիկեան սեւամորթներու պատերազմներուն ատեն, որ սարսափելի և անմոռանալի է իր տեսակին մէջ, առաջին բանակին հրամանատարն էի...։

—Ափրիկեան որսորդնե՛րուն առաջին բանակը, աւելցուց Էլիզ։

—Այո, սիրելիս, յարեց գնդապետը, երախտագէտ ժպիտ մը ուղղելով աղջկան, անոր՝ իրեն հանդէպ ցոյց տուած հաճոյակատարութեանը համար։

Ասոր վրայ, Ֆերնանտ նեղացած, դառն ձայնով մը ըսաւ.

—Զգէ՛ որ հայրս խօսի... ինչո՞ւ կ'ընդմիջես...։

—Այդ սեւամորթները մեզ այնքան նեղեցին որ... ձիերնիս վերջին ծայր կատղած էին... Թշնամին հունձքերը կ'այրէր, ագարակները կ'աւերէր, գաղթականները կը սպաննէր... խառնիճաղանճութի՛ւն մը պարզապէս։ Իրիկուն մը, ժամը 9ին, հրաման ստացայ Աին-Ուսերա երթալ ձիով. իջեւանին վրայ յարձակեր էին... տասը վայրկեան ետք, քառասմբակ կ'արշաւէինք. յանկարծ կարմրութիւն մը նըշմարեցի. չա՛ր սատանայ... իջեւանը կ'այրէր. ասպանդակներուս վրայ բարձրանալով «յառա՛ջ» հրամայեցի. խժանները (մահմետական) ձիւս փորը մխած դէպի առաջ, կենդանիին վիզին վրայ կը պառկէի։

Ամբողջ գունդը ինծի կը հետեւէր, թաթառի մը պէս կ'երթայինք... երբ Աին-Ուսերայի առջեւ հասանք, բանը բանէն անցած էր, սեւամորթները իջեւանը գրաւած և կրակի տուած էին. և ամէն կողմ, տուներուն, սենեակներուն մէջ, այս աւազակները Եւրոպացի հրացանի հարուածներով կը սպաննէին՝ ինքզինքին պաշտպանողները. զինուորներս անոնց ետեւէն ինկան և աւրշտկեցին, աղէ՛կ մը։

«Ա՛խ, խումբիս զինուորները ի՛նչ քաջարի մարդիկ էին...։

—Բայց ոչ «բօձեններուն չափ, գընդապե՛տ։

—Հը՛..., յարեց Մ. տը Սոլթրէյ. տեսնայի՛ք... ակնթարթի մը մէջ թըշնամիները չքացած, ցրիւ ցրիւ եղան և մեր թուրին տակ ինկան. կռիւը իր վիճակը փոխեց, փոխանակ այդ վայրենիները խեղճ արարածներուն արիւնը մտնելու, իրե՛նք, Արդարութեան զինուորներուն ձեռքով կրակը կը նետուէին հիմա...։ Ահա լմնցաւ պատմութիւնը։

—Ոչ՛, ամէնքը այդչափ չէ, ըսաւ մէկը, գէշ ֆրանսերէնով մը։

Եւ մինչ Րօպէր «Արիչիթա՛ն է» կ'ըսէր, այս վերջինը

—Ամէն բան ըսել պէտք է. գընդապե՛տ, ըսաւ։

Գնդապետը մրմռաց։

—Ես, չի յիշելի՞ք նկարին նիւթը ամբողջովին ըսի։

Իր հին ծծմայրի համարձակութեամբ որու ամէն բան կը ներուէր, Արիչիթա յարեց.

—Եթէ դուն չըսես, ե՛ս պիտի ըսեմ ամէն բան, ե՛ս...։

—Շարունակէ գնդապետ, չարունակէ՛, աւելցուց Րօպէր։

Գնդապետը ուսերը թօթուեց։

—Բայց ամէն բան գիտէք դուք։

—Մ. Րօպէրը չիյտէ. ըսաւ Էլիզ։

Գնդապետը նորէն խօսք առնելով.

—Իմ առաջին տեղակալս, հարուստ զինուոր մը, այս միջոցին քովս վազելով. «Սա սատկածները կը նայի՞ս, ըսաւ, երկու կին կ'առեւանգեն կոր. հրաման կու տա՞ք որ այդ խեղճերուն օգնութեան երթամ»,

Իջեւանին վրայ ակնարկ մը նետեցի. զինուորները իրենց գործը կը բաժնէին, մէկ մասը հրդեհը մարել կ'աշխատէր, մէկ մասն ալ վիրաւորները կը դարմանէր։ Երկրորդ հարիւրապետին՝ «հրամանատարութիւնը դուն վարէ, ես հիմա կու գամ» և տեղակալիս ալ «երթանք» ըսելով փախչողները հալածել սկսանք։

—Անոնք քանի՞ հոգի էին, ըսաւ Րօպէր։

—Բէօ՛հ... յարեց գնդապետը, 5 կամ 6 հարիւր...։

—Եւ մինակ երկուքնի՞դ էիք դուք...

—Այո՛, երկու հոգի մինակ. մէջ մտաւ այս միջոցին Արիչիթա։

—Քանի մը վայրկեանէն անոնց հասանք. հինգ վեց սուրի հարուած և ահա՛ տէր եղանք առեւանգուածներուն, զորս երկու աւազակներ վար նետեցեր իրենց թամբերէն. այս գրաւումէն ետք բանակ վերադարձանք։

(Շարունակելի)

խել մը անպէտ գրութիւններ մէկդի թողլով, ընդարձակ տեղեր յատկացնել անոնց՝ Թերթերնուն մէջ և ձեռնհաս մարմնոյն ուշադրութիւնը հրաւիրել անոնց վրայ։

Ես երբ այդ եկեղեցին մտնեմ, ամէն անգամ զայրոյթով կը մեկնիմ հոնկէ՝ ի տես խել մը յոռի երեւոյթներու, որոնք Աստուծոյ տաճարին մէջ տեղի կ'ունենան, շատ անգամ ալ օտար եկեղեցւոյ պատկանողներու ներկայութեանը, յամօթ և ի գայթակղութիւն։ Մեծ-Պահոց հինգշաբթի օր մըն ալ, երբ հոն մտնելու դժբաղդութիւնը ունեցայ, մէկէն աչքիս զարկածն եղաւ երկու երիտասարդ, որոնք քով քովի, Ս. Փրկչի պահարանին ճիշդ դէմը դասին մէջ կեցած, խնդուքներով կը շաղակրատէին, դիտելով պահարան մտնող ելլող կիները այն աչքով՝ ինչ աչքով որ հեշտասէր մը զբօսատեղիի մը մուտքին մօտիկը նստած պիտի դիտէր հոնկէ մտնող ելլող կիները. և մինչ ես ի տես այս քստմնելի երեւոյթին սրտնեղիլ կը սկսէի, և ահա, ի լրումն չարեաց, տաճարին դռնէն ներս կը մտնէ երիտասարդ մը՝ ձեռքերը ետին կապած, և այն դիրքին մէջ դանդաղ քայլերով և չորս կողմը դիտելով՝ ժպտաշուրթն կը յառաջանայ մինչև պահարանին դուռը և հոն ուր ուրեմն ձեռքերը մեղմիւ կ'իջեցնէ վար՝ հաւանօրէն հոն գտնուողներուն՝ ընդ որս նոյն իսկ վերը յիշուած երկու անպատկներուն զարմացկոտ ու զայրացկոտ աչքերը իր վրայ յառած տեսնելով։ Այս երեւոյթն այնքան տարօրինակ երեւցաւ ինծ, որ եթէ երիտասարդը ճանչնալու դժբաղդութիւնը չունենայի՝ խենդ մը պիտի կարծէի զինքը, բայց՝ ո՛չ, գիտէի թէ խենդ չէ՛, այլ մին այն թեթեւսոլիկ անպիտաններէն, որոնք միայն կիներու համար եկեղեցի կը մտնեն. և որպէս զի հոն մտնելնին տեղի չիտայ այլոց կարծելու թէ հաւատացեալ են կամ կրօնասէր, լրբենի դիրքով կը մտնեն հոն, որպէս թէ... կանանց ցուցադրավայր մը մտած ըլլային. այո՛, անոնք այն զեվզեկներէն են, որոնք եկեղեցւոյ փողոցէն անգամ չէր պիտի անցնէին, եթէ կին արարածը աշխարհի վրայ գոյութիւն չունենար։ Յիսուս, որ տաճարին մէջ աղաւնի վաճառողներուն ըսաւ, «Տուն իմ տուն աղօթից կոչեսցի, և դուք արարիք զդա այրս աւազակաց», արդեօք մեր այս կարգի անառակներուն ինչ կ'ըսէ։

Իրաւ է որ չենք կրնար ըսել թէ եկեղեցւոյն մէջ գտնուողներուն ամէնուն ալ ներքին մարդը սրբութեան դրոշմը կը կրէ. սակայն չէ՞ մի որ քաղաքավարութիւնը, պատիւը, խիղճ ու ամօթը, և մանաւանդ սրբավայրի մը վեհութեան ազդած խորին պատկառանքը ամէնէն յոռի և բուռն կիրքերն իսկ սանձելու բնութիւնն ունին։ Երկրաւոր իշխանութիւնները, որոնք կը դատապարտեն բացարձակ անբարոյականութիւնը, ձեռնհասութիւն չունի՞ն պատժելու նաև զանոնք, որոնց համար համոզուած իսկ՝ ըլլան թէ արտաքուստ գառանց կերպարանին և ի ներքուստ են գայլք յափշտակողք. ատանկներու դատաստանը միայն Երկնաւոր իշխանութեան կը պատկանի։

Այժմ անցնիմ ուրիշ տեսարանի մըն ալ, որ հանդիսաւոր օրերու մէջ բոլորովին սովորական եղած է յիշեալ եկեղեցւոյն մէջ. այն է թէ, պահարանը տանող անցքը դասին այդ մասին մէջ կեցող ժողովուրդէն այն աստիճան կը խճողուի ու կը նեղնայ, ուրկէ մարդ մը հազիւ սղմտուելով կրնայ անցնիլ, և ահա այդ անցքին վրայ պահարան մտնող ելնող մէկէ շատ աւելի երկսեռ ուխտաւորներու մէջ այնպիսի եռուզեռ մը տեղի կ'ունենայ, ուրկէ մաքուր և ճեփ ճերմակ հոգի մը աղտոտած և սեւցած դուրս պիտի ելնէր անտարակոյս։

Այս ամէն անպատեհութեանց առաջքն առնելու գործը այնքան պարզ և դիւրին է որ ցարդ անոնց չարունակուիլը տարօրինակ կը թուի ինծ։ Ես պիտի առաջարկէի որ դասին այդ կիսուն մէջ ուխտաւոր կենալն արգիլուի, և այդ մասը պահարան երթուղարձի միայն յատկանայ։ Կամ եթէ կարելի է՝ կիներուն փրկչահամբոյրը եկեղեցւոյ աւարտումէն ետքը կատարելու տնօրէնութիւն մ'ըլլուի. հասոյթի տեսակէտով ալ աւելի արդիւնաւոր կ'երեւի ինծ այս եղանակը. եթէ հակառակն իսկ ըլլայ, յառաջ գալիք զոհողութիւնն առ ոչինչ նկատուելու է, կարծեմ սրբավայրի մը վայել ակնածանքն ու պատկառանքը տեղը պահելու խնդրոյն առջև։

Այսքանը գրել բաւ կը համարիմ, Ձեզ թողլով ինչ որ կը մնայ և արժան է ընել այս մասին։

Տ. Ց. ԲԱՓԱՄԱՃԵԱՆ

* * *

ՄԱՆԶՈՒՄԷ

Յօդուածագիրը կենսական խնդիր մը կը յուզէ իր քիչ մը կծու, բայց արդարացի դիտողութիւններով։ Ղալաթիոյ եկեղեցիին դուրսը եթէ չենք կրնար բարոյացնել, ինչ պատճառ ունինք տաճարիններուն ալ սրբապղծելու։ Դանդատները անպակաս են հինգշաբթի օրուան ժամերգներուն նկատմամբ, որոնց կէսէն աւելին, աղօթելէ տարբեր նպատակներու շուրջ կը դեգերի հոն։

Աղջիկտեսի ժամադրավայր պիտի ըսէինք, եթէ երբեք կրօնական պատկառանքը ներէր սրբավայր մը այդ կարգի անուններով որակել։ Բայց մենք ըսենք չըսենք, իրողութիւնը կայ, և կը մնայ ու եթէ Ղալաթիոյ Խնամակալութիւնը դարասկիզբէկ կարգադրութեամբ մը շաբաթ մը մինակ էրիկ մարդոց և միւս շաբաթն ալ կիներու յատկացնէր, ապահովապէս ներկայ ջերմեռանդներէն (՞՞) և ո՛չ մէկը պիտի հաճէր ոտք կոխել եկեղեցիէն ներս. չ՛ատ չ՛ատ մէկ քանի ցաւազարներ, յուսահատներ միայն երեւէին հոն։

Բայց գո՛նէ ճշմարիտ «աղջիկ»-ներ կամ «տղայ»-ներ ըլլար. մինչև մէկ աստիճան մխիթարական կրնար սեպուիլ, թէեւ ան ալ յանձնարարելի միջոց մը չէ. սակայն աղջիկ հանող ո՛ւր, մանչ կարգող ո՛ւր. ամէնքն ալ վայրկենական ժամանցներ, աններելի մոլութիւններ։

Ճշմարտապէս ամուսնանալու դիտում ունեցողները եկեղեցիէն աւելի յարմար տեղեր կրնան գտնել իրենց սէրի ընտրութիւնները ընելու. եկեղեցին միմիայն աղօթելու յատկացուած է։

Մոռցուած չէ անշուշտ եզական նշանտուքը այն բարի ծաղիկին, որ Ղալաթիոյ եկեղեցիէն որսաց մայրն ու աղջիկը ու զանոնք պատանդ դնելով գոհարավաճառին խանութը, թանկագին մատնին կորզեց խանութպանէն ու աներեւոյթ եղաւ մինչև ցնոր տօլանտըրճիութիւն։ Ասկէ աւելի կարկառուն ապացո՞յց։

Վստահ ենք որ խնամակալութիւնը հաստու կարգադրութեամբ մը վերջ կուտայ այս գայթակղական իրողութեանց, հակառակ պարագային, պատուաւոր ընտանիքներ ինքնաբերաբար պիտի քաշուին Ղալաթիա ուխտի երթալէ։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

ԿԱԼԼԷՍԻ ԻՇԽԱՆԸ ԵՒ ԿԱԼԼԷՍԻ ԵՐԿԻՐԸ

Աշխարհիս շրջանը կատարելէ վերջ Կալլէսի իշխանը, հարկ չտեսաւ կատարել իր իշխանութեան շրջանը։ Ուղղակի ծերունի երկրին կեդրոնը ժամանեց այն երկրին որ վեց հարիւր տարիէ ի վեր տիտղոս մը կը շնորհէ Անգլիոյ Թագաւորներուն անդրանիկ զաւկին։ Կալլէսի համալսարանին վարիչ ընտրուելով անցեալ օր տիրացած եղաւ իր ժառանգական իրաւունքին։ Կալլէսի ժողովուրդը իր լեզուովը՝ իր աւանդութիւններէն և գաղափարներէն զատ, աւելի գնահատելի բան մը չունի, և որքան պատուաբեր է իրեն համար գրական և գիտական զբաղումներու մէջ փնտռել իր զբօսանքը՝ փոխանակ անպարկեշտ խաղերու։ Եւ անտարակոյս Կալլէսի իշխանը մտաբերած ըլլալու է թէ կեղտերը այնպիսի յարգանք մը կը մատուցանեն իրեն որ անշուշտ շատ աւելի նշանակելի և յուզիչ է քան այն ամէն համակրական ցոյցերը որոնց արժանացաւ մինչև ցարդ։ Իր երկրին ամէնէն աւելի պատմական, ամէնէն աւելի վեհանձն ցեղն է որ անցեալ օր հաւատարմութեան երդում տուաւ իրեն։ Քամարվոնի ծերունի դղեակին սուներին տակ՝ տասը հազար կեղտացիներ ծափահարեցին Անգլիոյ Թագաւորին զաւակը։

Ամբողջ ժողովուրդի մը անփոփոխ հաւատարմական զգացումներուն հանդէպ՝ անգլիական Թագաւորութիւնը իրաւունք կ'ունենայ հպարտանալու։ Տեսած ըլլալ պէտք է Կալլէսի եզերքները, և ըմբռնած ըլլալու է թէ ո՛րքան կորովի և տաղանդի գանձեր թաղած են 1,500,000 կելտէ բաղկացեալ այդ փոքրիկ ազգին սրտին խորերը։

«ԹԱՆ»

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՄԱՐԹԻՆԻՔԻ ԱՂԷՏԻՆ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐԸ

Մարթինիքի աղէտը կանխատեսնուա՞ծ էր, աղէտին պատճառները յայտնի եղա՞ծ էին։ Ֆրանսական թերթերէն մին այս հարցումներուն պատասխան մը գտնելու համար հարկ տեսեր է անցեալ օր այցելութիւն տալ Մ. Լաքրուայի, որ Ֆրանսայի ամէնէն նշանաւոր երկրաբանն է։ Մ. Լաքրուան ալ հետեւեալ կերպով պատասխանած է։

«Երկրաբանութիւնը դեռ նախնական շրջանի մը մէջ գտնուող գիտութիւն մըն է։ Այս գիտութեան ուսումնասիրութեան առարկան երկրիս կեղեւն է։ Ասկէց զատ, հակառակ վերջին անգամ տեղի ունեցած մեծ յառաջդիմութիւններու՝ դեռ շատ մը երեւոյթներ անբացատրելի մնացած են։ Օրինակի համար, անկարելի է կորովական պատասխան տալ ձեր ըրած հարցումներուն։ Նախ աղէտին ծագման նկատմամբ աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու կը կարօտինք. հեռագիրներէն մէկ մասը ըսին թէ՝ աղէտը լաւայի հոսանքի մը արդիւնքն է, իբր թէ այդ լաւան միանգամայն քաղաքը և նաւահանգիստը գտնուող նաւերը կործանած և ընկղմած ըլլայ, մինչդեռ երկրաբանական տեսակէտով այս պարագան երբեք մօքէ չանցնիր, որովհետև բոլորովին հաստատուած ճշմարտութիւն մըն է թէ՝ լաւայի հոսանքը մէկ երկվայրկեանի մէջ 8 մեթրէն աւելի չէ կրնար յառաջանալ։ Միջին և սովորական արագութիւնը մէկ երկվայրկեանի մէջ 1—2 մեթր է։ Այս պարագային, լաւան որքան արագ գընթացք եղած ըլլար՝ շոգենաւերը պիտի կրնային փախչիլ։ Ամէնէն աւելի տրամաբանութեան մօտ հաւանականութիւնը հետեւեալը պէտք է ըլլայ։

«Աղէտին պահուն երկու երեւոյթ տեղի ունեցած է։ Առաջին անգամ խառնարանէն բոցերու ու կրակներու սաստիկ հոսանք մը դուրս ցայտելով ամբողջ մթնոլորտը լեցուցած է ջերմութեան ծայրագոյն աստիճանի մէջ գտնուող մետաղային մարմիններով։ Երկրորդ, բուն իսկ լաւան, այսինքն կրակին հեղեղը հոսիլ սկսած է։

—Բայց առաջին անգամ այդ երեւոյթը ո՞րպիսի ազդեցութեան տակ տեղի ունեցած է։

—Երեւոյթի պատճառներու նկատմամբ կարելի չէ ո և է գաղափար յայտնել։ Միմիայն սա հաստատուած է թէ անդիլեան կղզեաց հողային կազմակերպութիւնը թերի և անկատար է։ Այս կղզիները՝ ծովերուն խիստ խորունկ վայրերուն մօտ են, այսինքն երկրային կեղեւին խիստ շատ ճեղքուած մէկ մասին եզերքին վրայ կը գտնուին։ Այս անձկին ճեղքէն՝ երկրիս կեդրոնը գտնուող կազերուն դուրս ցայտելը միշտ կարելի է. ամէն վայրկեան սպասելու է այսպիսի պատահմունքի մը։ Եթէ ցարդ կար զմեզ մխիթարող պարագայ մը՝ այն ալ 1851էն հրաբուխէն ի վեր ուրիշ ո և է աղէտ չպատահե՞լն եղած էր։ Այսու հանդերձ, կը կրկնեմ թէ՝ բոլոր ըսածներս հաւանական կամ ենթադրական են։

ՆՈՐ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ. Նիւ-Եորք 12 Մայիս. — Սէն-Թօմէն հասած լուրեր կը հաւաստեն թէ Մարթինիքի վարչական կեդրոնը եղող Ֆոր տը Ֆրանս քաղաքն ալ վտանգի տակ է։ Մաք Ֆայլէն վաճառատունը սընանկացած է 100,000 ոսկի բացով։

Լոնտրա 12 Մայիս.— Սէն Լուսիէն քաշուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ հրբիրաւոր ածխացած դիակներ գըտնուած են քաղաքին եկեղեցւոյն առջև։ Շատեր եկեղեցւոյն մէջ գտնուած ըլլալով, խաչակնքած վիճակի մէջ ածխացեր են։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ ՀԵՌԱԳԻՐԸ.—Ահա պատճէնը այն հեռագրին, զոր Գերմանիոյ կայսրը ղրկած է Ֆրանսայի նախագահին։

Վիսպատէն 12 Մայիս

«Խորապէս յուզեալ այն ահաւոր աղէտէն որ Սէն-Բիէրի քաղաքը կործանելէ վերջ, գրեթէ Պօմպէյի հրաբուխին չափ ալ զոհ պատճառեր է, կը փութամ յայտնել Ֆրանսայի՝ խորին և անկեղծ ցաւակցութիւնս։ Կը մաղթեմ որ ամենակարողն Աստուած մխիթարէ անոնց սրտերը, որոնք կ'ողբան իրենց անդարմանելի կորուստներուն վրայ։ Դեսպանս ձեզ պիտի մատուցանէ 10 հազար մարք իբր նպաստ աղէտեալներուն։»

ՎԻԼՀԷԼՄ

Մ. Լուպէ ալ հետեւեալ կերպով պատասխանած է,

Խորապէս յուզեալ ցաւակցութեան այն ապացոյցէն զոր Ձեր Վեհափառութիւնը ցոյց կու տայ ամբողջ Ֆրանսայի պատահած աղէտին առթիւ, կը խնդրեմ որ բարեհաճիք ընդունիլ անկեղծ շնորհակալութիւններս, ինչպէս նաև աղէտեալներուն երախտապարտութեանը հաւաստին, այն աղէտեալներուն, որոնց բարեհաճած է օգնել Ձեր Վեհափառութիւնը։»

ԷՄԻԼ ԼՈՒՊԷ

50000 ՄԵՌԵԱԼ

Լոնտոն 12 Մայիս.—Հակառակ Սէն Բիէր քաղաքի բնակիչներէն 5000 հոգի փրկուած ըլլալուն, զոհերուն թիւը 50,000 կը հաշուի։ Քաղաքին շրջականները գտնուող աւրիչ 50,000 հոգիներ ալ առանց բնակարանի և առանց սնունդի մնացած են։ «Սիւչէ» յածանաւուն նաւաստիները ցամաք ելան և դիակները գտան ամբողջապէս իրարու վրայ դիզուած, բոլորովին մերկ և մեծ մասամբ սոսկալի կերպով խոշտանգուած, շատեր դուրս թափած աչքերով։ Տեղ մը մեծ ընտանիքի մը բոլոր անդամները ընդհանուր գիրկընդխառնումի մը մէջ մահը դիմաւորած էին։

ԱԿԱՆԱՏԵ-ՆԵՈՒՆ ՊԱՏՄԱԾԸ

(Երէկ երեկուան հասած Վիեննական թերթերէն).

Լոնտրա 13 Մայիս. — Սէն-Բիէր քաղաքէն փախչողները հետեւեալ կերպով կը նկարագրեն աղէտը։

Մայիսին երրորդ գիշերը երբ Հալէբ լեռը մէկէն բոցեր ու մուխեր արձակեց, ամէն մարդ ինքզինքը փողոցէն դուրս նետեց։ Փողոցներուն մէջ տիրող յուզումը աննկարագրելի եղաւ։ Կիրակի օրը Մայիս 4ին քաղաքին վրայ տեղացող մոխիրի անձրեւը չթողուց որ խառնարանին բոցերը նշմարելի ըլլան։ Երկուշաբթի 20 ոտնաչափ բարձրութեամբ և մէկ մղոն լայնութեամբ լաւայի հեղհեղ մը արտասովոր արագութեամբ դէպի ծովը հոսիլ սկսաւ։ Առաջին անգամ Քերէնի ջաղացքը կործանեցաւ։ Ծովը նախ 300 ոտնաչափ քաշուելով, վերստին ցամաքին վրայ յարձակեցաւ թէեւ, բայց ո և է կորուստի տեղի չտուաւ։ Երկուշաբթի գիշեր, հրաբուխը նորէն բոռբոքիլ սկսաւ։ Ժողովուրդը վերջին ծայր ահաբեկեալ՝ խիստ լուղիչ ճիչեր արձակեց և դէպի լերան բարձունքը վազել սկսաւ։ Շատեր ալ շոգենաւ նստելով, դէպի Սանթա Լուչիա փախան։ Երեքշաբթի օր, հրաբուխէն կրկին լաւաներ հոսիլ սկսան, այս տեսնելով, բնակչաց մէկ մասը դէպի Ֆոր տը Ֆրանս և շատեր ալ մակոյկներ ցատկելով, մօտակայ կղզիները փախչիլ փորձեցին։

Չորեքշաբթի առաւօտ՝ ժայթքումը քիչ մը դադրեցաւ թէեւ, ցերեկէն վերջ որոտումներու նման ահարեկիչ ձայներ լսուեցան։ Այս ձայները լսուեր են մինչեւ իսկ Սէն Թօմասէն։ Հինգշաբթի օր, հրաբուխին սաստկութիւնը թեթեւցաւ բայց ժամը 7ին ահռելի մռրիկ մը ծագելով, խառնարանէն ցայտած կրակներն ու ցեխերը ծածկեցին ամբողջ քաղաքն ու նաւահանգիստը, ուր կը գտնուէր տասնը ութը շոգենաւ։

Առոնցմէ մին դեռ ժամ մը առաջ հասած էր։ Թէ՛ քաղաքը և թէ՛ նաւերը անմիջապէս վառիլ սկսան։ Աղէտէն երկու օր վերջը միայն կրկին քաղաքին մէջ մտնելը կարելի եղած է։ Միմիայն քաղաքին մէկ շէնքին մէջ 1000 դիակ խճողուած են։ Ողջ մարդ մնացած չէ։

ՏՕՄԻՆԻՔԻ ԵՒ ՍԷՆ ՎԷՆՍԱՆ ԿՂԶԻՆԵՐԸ.— Տօմինիքի և Սէն Վէնսանի անգլիական կղզիներուն մէջ ալ հրաբխային ժայթքումներ տեղի ունեցած ըլլալուն, յարմար կը դատենք հետեւեալ տեղեկութիւնը տալ այդ կղզիներու մասին։

Տօմինիքի կղզին՝ Անդիլեան արշիպեղագոսին անգլիական գաղթականութիւններէն մին է։ Երկայնութիւնը հիւսիսէն դէպի հարաւ 48։ և լայնութիւնն ալ արեւելքէն դէպի արեւմուտք՝ 25 հազարամեթր է։ Մակերեւոյթը 754 հազարամեթր քառակուսի և բնակչաց թիւը՝ 30,000 է։

Հողը հրաբխային է, լեռներու բարձրութիւնը 1800 մեթրի կը հասնի։ Կղզւոյն ամէն կողմը հանքային ջուրի բնական աղբիւրներ կը գտնուին, ինչպէս նաև «եռացող լիճեր» ըսուած ջերմուկներ։ Այս լիճերուն ամէնէն նշանաւորը այսօր մարած վիճակի մատնուած խառնարանի մը մօտ կը գըտնուի, տիղմերը շատ անգամ երկու մեթրի չափ կը բարձրանան։

Տօմինիքի կղզին 1493ին Քրիստափոր Քոլոմպոսի կողմանէ առաջին անգամ նշմարուեցաւ։ Ժամանակ մը Ֆրանսացիները տիրեցին, բայց 1763ին Անգլիացիներուն անցաւ։ Գլխաւոր արդիւնքներն են շաքար, քաքաօ, բամպակ ծխախոտ, պղինձ և ծծումբ։

Սէն Վէնսանի մակերեւոյթը 381 հազարամեթր քառակուսի է։ Բնակչաց թիւը 50,000։

Երկայնութիւնը 50 լայնքն ալ 17 հազարամեթր է։ Կղզւոյն հիւսիսէն դէպի հարաւային մասը 1580 մեթրի բարձրութեամբ հրաբխային լեռնաշղթայ մը տարածուած է։ Ամէնէն նշանաւոր հրաբուխը «Սուֆրիէր» ըսուածն է, երկու գլխաւոր խառնարան ունի, որոնցմէ ամէնէն նշանաւորին շրջանակը 5 հազարամեթր և խորութիւնը 150 մեթր է։ 1812ին ահռելի ժայթքումներ ունեցած է։ Կղզւոյն գրեթէ մէկ երրորդը մշակել է։ Բնակիչները ընդհանրապէս սեւամորթ են։

ԱՒՍՏՐԱԼԻՈՅ ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԸ. — Լոնտոնի լրագիրները կ'ըսեն թէ՝ զօրավար Հըթըն՝ որ պաշտօն ունի Աւստրալիոյ դաշնակցութեան համար պահեստի բանակ մը կազմակերպել, իր տեղեկագիրը ներկայացուցեր է դաշնակցային խորհրդարանին։ Զօրավարը, հիմնուելով այն պարագային վրայ թէ՝ իբրաց արդի կացութեան մէջ Անգլիոյ մարտանաւերը եթէ թող չտան, եւրոպական կամ ամերիկեան կառավարութիւն մը չկրնար զինուոր ղրկել Աւստրալիոյ դէմ, կ'առաջարկէ որ միայն կերպով զէնքի տակ գտնուելիք զինուորներուն թիւը 16,000 ըլլայ՝ դաշտային 60 թնդանօթով։ Այդ թիւը պատերազմի առեն 44,800ի պիտի բարձրանայ։ Այդ նոր բանակին գլխաւոր պաշտօնը պիտի ըլլայ շուտով օգնել Անգլիոյ, եթէ Հնդկաստանի կամ Հարաւային Աֆրիկէի մէջ պէտք ունենայ։

ԹԵՎՃԻՀԱԹ

Վէզայիֆը մէմուրիյէթլէրինի հիւսնը իյֆասէ միւշահիտ օլան իգտամ վէ ղայրէթլէրի ճէհէթիյլէ մէճլիսը մալիյէ ղալէմը քեաթիպի իզզէթլու Ճէմալ վէ մէճլիսը մէզքիւր գալէմի խիւլէֆասընտան Սալտոսեան պէյլէրէ թէրֆիէն րիւթպէյի սանիյէ սընըֆ միւթէմայիզի թէվճիհ պույրուլմըշ տըր։

— Սուրիէ վիլայէթի տէֆթէրտարլըղընա էնգարէ վիլաեէթի տէֆթէրտարը սապըգը սատաէթլու Թէվֆիգ էֆէնտի հազրէթլէրի թաեին պույրուլմուշ վէ միւշարիլէյհ գաթէն մուխալէֆ պուլընմըշ տըր։

ՆՇԱՆ

Վազիֆէի մէմուրիյէթինի հիւսնը իյֆասէ միւշահիտ օլան իգտամ վէ ղայրէթի ճիհէթիյլէ խազինէի ճէլիլէի մալիյէ հուգուգ միւշավիրի Փազիլէթլու Մահմուտ Էսատ էֆ.է թէգտիրէն պիրինճի րիւթպէտէն նիշանը ալիի Օսմանի իհսան պույրուլմըշ տըր։

ՆԵՐՔԻՆ

ՎԵՀԱՊԵՏՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ. — Հանրապետութեան նախագահ Մ. Լուպէ շնորհակալութիւն յայտնեց Վեհ. Սուլթանին այն հեռագրին համար, որով ցաւակցութիւն յայտնած էր Մարթինիքի աղէտին առթիւ։

ԳԵՐՄԱՆ դեսպանը և տիկինը, երէկ, «Լօրէլայ» պահականաւով պտոյտ մը կատարեցին Վոսփորի մէջ։

—Գերման դեսպանատան պահակ «Եմօժէն» երէկ կղզիի կողմերը գացած է։

ՀՐԳԱՅԻ ՇԵՐԻՖԻ տօնին առթիւ, Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած էր ասեղնանկար գեղեցիկ թաշկինակներ ղրկել Եգիպտոսի Բարձր. Խտիվին։ Եգիպտական լրագիրները կը ծանուցանեն թէ Խտիվը անցեալ օր, Գահիրէի ամէնէն հաշակաւոր Իսլէմաներէն 11 հոգի, Պալատ հրաւիրելով, իր ձեռքով անոնց բաշխեր է ղրկուած թաշկինակները։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ մէջ ռուսական առեւտրական ընկերակ մը հաստատուեր է՝ տեղւոյն ռուս հիւպատոսին նախաձեռնութեամբ։ Ռուսիայէն Աղեքսանդրիա ղրկուած ապրանքներն են քարիւղ, տախտակ, ալիւր, ցորեն ու շաքար։ Եգիպտոսէն ալ Ռուսիա կը ղրկուին բամպակ՝ հիւսուածագործութեան համար, եւ փոքր քանակութեամբ սոխ ու բանջարեղէն։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ, զանազան կողմերէ եղած հարցումներուն պատասխանելով, յայտարարեց թէ, Կայս. այն Իրատէն, որով կ'ըսուէր թէ մինչև 1299 տարուան վերջը տէրութեան առնելիքները պիտի չգանձուին, կը վերաբերի կալուածի, թէմէթթիւի, ոչխարի տուրքէ եւայլն պարտք ունեցող անկարող ու աղքատ անձերուն, և ոչ թէ Տասանորդէ, մաքսատուրքէ և զանազան զեղծումներէ գոյացած անձնական պարտքերուն, որոնց գանձումը կ'ըլլայ կալուածներու գրաւումով, եւ բաշխաւորութեամբ եւայլն, և այս վերջիններս պիտի գանձուին առաջուան պէս, պարտատէրին կալուածները գրաւի տակ առնելով, նախապէս գրաւէ ազատուած կալուածները նորէն գրաւի տակ առնելով եւայլն։ Այդ որոշումը հարկ եղած տեղերը հաղորդուեցաւ։

ԱՐՀԵՍՏԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ.—Պուքրէշի մէջ բացուելիք արհեստագործութեան ցուցահանդէսի մը առթիւ, Իտալիա կ'առաջարկէ որ համանման ցուցահանդէս մըն ալ Կ. Պոլսոյ մէջ կազմակերպուի՝ տեղական արհեստագէտներուն քաջալերութիւն մը ըլլալու համար։

ՀՐԱՃԱԳՈՐԾ ՊԱՏԿԵՐԸ.— Ցունական լրագիրները կ'ըսեն թէ Ալթը Մէրմէրի—ուր կը գտնուի հրաշագործ պատկերը—եկեղեցիին քահանան, Պատրիարքական հրամանով, պիտի հեռանայ այդ եկեղեցիէն և իր ծննդավայրը պիտի երթայ։

ՕՍՄ. ԹՂԹԱՏԱՐԱՏԱՆ մէջ. հարիւր փաունտ ոսկինոց «կրուբօ» մը անհետացած ըլլալով, պատկանեալ դիւանի տեսուչ Բիզա էֆ.ն պաշտօնէ դադրեցուցուած է և պիտի դատուի Պետական Խորհուրդին առջև։

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ. — Քօնսթանթին իշխանը յունիս 6ին Աթէնքը պիտի թողու Անգլիոյ էտուարտ թագաւորին թագադրութեան հանդէսին ներկայ գտնուելու համար։

—Բիրէ-Լարիսայի երկաթուղիին շինութեան հսկելու համար կառավարութեան կողմէ կազմուած յանձնախումբին վաւերացումը խնդրուեցաւ թագաւորէն։

Այս երկաթուղիին շինութեան համար փոխատուութիւն ընող Քօհէն, Էրլանկէր և այլ դրամատուները մինչև հիմա 9 միլիոն Ֆր.ի վճարում մը ըրած են Լոնտոնի Համպրօ և Որդի դրամատան վրայ։ Իսկ մնացեալ 9 միլիոն Ֆր.ի գումարն ալ պիտի յանձնուի մօտաւորապէս Բիրէ-Լարիսայի երկաթուղիներու ընկերութեան։

ՅՈՒՆԱԿԱՆ լրագիրներուն ըսածին նայելով, Կ. Պոլսոյ Հելլէն դեսպան Իշխան Մավրօքօրտաթօ, Բարիզէն դարձին պիտի շարունակէ դարձեալ իր պաշտօնը՝ Հելլէն կառավարութեան խորհուրդներուն վրայ։

ԾԽԱԽՈՏԻ ՌԷԺԻԻ ընդհ. տնօրէն Մ. Բամպէր, որ վերջերս նոյն հաստատութեան միւս քանի մը անձերուն հետ Սամսոն և Տրապիզոն մեկնած էր, Ռէժիի գործերուն համար, երէկ մայրաքաղաքս եկաւ։

Սամսոնի և Տրապիզոնի մէջ, Մ. Բամպէր առարկայ եղած է յարգական շատ մեծ և սիրալիր ընդունելութիւններու, մանաւանդ Ռէժիի պաշտօնէութեան կողմէ, որոնց ամէնքին ալ համակրանք ազդած է։

ՀԻՃԱԶԻ երկաթուղիներու երկրաչափական աշխատութիւնները կատարելու պաշտօն ունեցող զինուորականներուն թիւին վրայ 200 հոգիի յաւելուած մը եղած է Կայս. հրամանով։

ՔԱՍԹԵՄՈՒՆԻԻ մէջ չուանի և պարկի գործարանի մը հաստատման համար ասկէ առաջ Հիւսնի պէյ անուն անձ մը արտօնութիւն առած էր։ Սակայն, ցարդ այդ գործին յաջողութեան համար հարկ եղած անանուն ընկերութիւնը կազմուած չըլլալով և արտօնագրին ալ պայմանաժամը անցնելուն, Ելեւմտական նախարարութիւնը մէկ ու կէս տարուան նոր պայմանաժամ մըն ալ շնորհեց յիշեալ անձին դիմումին վրայ։

ԺԱՆՏԱԽՏ. — Մայիս 13ին Տամիէդի մէջ 2 դէպք և 1 մահ։

Մ. ԻՄՐ ՊԱՇԷՆ, հանգստեան ռուսական Նախարարութեան պատուիրակը, երէկ մեկնեցաւ դէպի Ինէպօլու, Սամսոն, Տրապիզոն քննական պտոյտ մը կատարելու համար։

ՆՈՐ ՇՈԳԵՄԱԿՈՅԿ. — Սէլանիկի մէջ գտնուած մեծ երկաթագործարանին պետ Մինասեան էֆ. շոգեմակոյկի նոր մեքենայ մը շիներ է որ քարիւղով կը բանի։ Այս մեքենան փորձելու համար գեղեցիկ շոգենաւակ մը մէջ հաստատուեր է որ Սէլանիկի ծովեզերքը պտտած է։

Շոգեմակոյկը 200 ոսկի կ'արժէ և մէկ օրուան մէջ 10 ղրշ.ի քարիւղ կը սպառէ։ Երբ նկատի առնենք որ, 2 ու կէս 3 ժամ հեռու գտնուող այլ և այլ նաւահանգիստներ կրցած է հանդիպիլ ու վերադառնալ դիւրութեամբ, յայտնի պիտի ըլլայ թէ որքան կարեւոր և օժանդակող պիտի ըլլայ այս նոր շոգեմակոյկին գործածութիւնը ծովային մօտաւոր կեդրոններուն վաճառականութեան դիւրութեան համար։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ Ցունաց Պատրիարք Տ. Դամիանոս, շաբաթ օրը իր պաշտօնատեղին ուղեւորելուն առթիւ, հրաժեշտի այցելութիւն մը տուաւ Հելլենական դեսպանին։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ ինչպէս նաև Քրէտի Լիոնէի, Ղալաթիոյ, Բերայի ու Պոլսոյ ճիւղերը գոց պիտի ըլլան յառաջիկայ երկուշաբթի օր։

ԱՐՏԱՔԻՆ գործոց նախարարութեան նախորդ արկղակալ Հիւսէին Հիւսնի էֆ. հանգստեան կոչուեցաւ 961 ղրուշ ամսաթոշակով։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ. —Սօֆիայէն երկուշաբթի օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ, Վառնայի կողմը նորէն երկրաշարժի ցնցումներ զգացուեր են։

ՆՈՐ ԱՂԲԻՒՐՆԵՐ. —Քեաղըտխանէէն բերուելիք ջուրերու աղբիւրներու բացումը պիտի կատարուի Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձին օրը։

—Երկուշաբթի օր, քանի մը մասնագէտներ Ճէնտէրէ երթալով, ջուրերուն համար շինուելիք մեքենաներուն ընդունելութիւնը պիտի կատարեն։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ Վարչութեան որոշմամբ, ամէն տեղ մայրաքաղաքիս մէջ տիրող առողջապահական վիճակին պատճառաւ, Մաքսային Վարչութեան միջոցով Պոլսէ քուրջ, ոսկոր, բուրդ, չբանուած մորթ եւայլ այս կարգի նիւթերու արտածութիւնն դէպի գաւառները արգիլուած էր։ Այժմ Պոլսոյ առողջապահական վիճակը բարւոքած ըլլալով, այդ ապրանքներուն արտածութեան արգիլքը վերցաւ։

ԱՅԱՍՈՒԼՈՒՔԻ մէջ հնախուզական պեղումներ կատարելու համար Աւստրիացի գիտնականներու տրուած պայմանաժամը աւարտած ըլլալով զայն տարի մը եւս երկարել հրամայուեցաւ Կայս. արտօնութեամբ։

ՆԱՒԱՎԱՐՆԵՐԸ. — Քաղաքապետութիւնը ու Նաւահանգստի Վարչութիւնը միաձայնութեամբ նոր սակագոյց մը պիտի պատրաստեն, նաւավարներէն առնուելիք տուրքերուն մասին։

ՕՏԱՐ ԹԷՄՊԷՔԻԷ չինուած կեղծ ենֆիէլները երբ գրաւուին, ուղղակի ծխախոտի Ռէժիի Վարչութեան պիտի յանձնուին ամէն վերջ։

ԹՈՒՐՔՔԵՉԷՀԷԼԼԷՆ առեւտրական դաշնագրին խառն յանձնաժողովը՝ երեկ գումարուեցաւ Խարիճիէի պաշտօնատան մէջ։

ԱՐՏՕՆՈՒԹԻՒՆ.—Կրետացի Ահմէտ Շէվգէ էֆ. ձէթ զտելու յատուկ մեքենայ մը հնարած ըլլալով, հնարիչի արտօնութիւն խնդրած է ձեռնհաս պաշտօնարանէն։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.—Թէշվիգիյէ փողոցը բնակող արքունի Թնդանօթարանի պաշտօնեաներէն Ահմէտ Ֆասըլ պէյի տունը անցած գիշեր գող մտնելով, անօթները կոտրեր և անոնց մէջ գտնուած առարկաները, 20 ոսկինոց ժամացոյց մը, զոյգ մը օղ, ոսկի մատնի մը, ոսկի թեւի կոճակներ, չատ մը հին քարեր առեր տարեր են։ Ոստիկանութիւնը քննութիւններ կը կատարէ գողերը ձերբակալելու համար։

ՊԱՏՈՒԻԱՍՏ.—Քաղաքային բժշկական Խորհուրդը, երէկ, նկատողութեան առաւ ծրագիր մը, որով կ'առաջարկուի որ ամէն պատուաստող, հինգ տարի վերջը, նորէն պատուաստուելու պարտաւոր ըլլայ։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ կայան մը պիտի հաստատուի Քէֆքէնի մէջ, որ Սեւ ծովի մէջ Էրէյլիէն ետքը, շոգենաւերու ապաստանարանն է։

ՃԵՂՏՈՒՄ.— Տիարպէքիրի Աքիէէ գաւառակին նախնական դատարանին նախորդ անդամ Մէհմէտ էֆ., դատի պիտի ենթարկուի, նոյն դատարանին պաշտօնական արձանագրութեանց թուականները եղծած ըլլալուն համար։

ՀԱՅՏԱՐ-ՓԱՇԱՅԻ ՔԱՐԱՓԸ.—Տոյչէ Լէվանթէ Լինիէ գերման շոգենաւային Ընկերութեան 4000 թոնօ տարողութեամբ Բ... շոգենաւը այլի առտու մտեցաւ Հայտար-Փաշայի նոր քարափին, հոն ցամաք հանելու համար 163 թոնօ շինուածանիւթ՝ նոյն նաւահանգիստին շինութեանը համար. ատոնց մէկ քանի կտորներուն իւրաքանչիւրը $5^1/_2$-6 թոնօ կը կշէր։ Այս առաջին շոգենաւն էր որ նոյն քարափին կը մօտենար։ Բ...էն ետքը նոյն Ընկերութեան Լէր... Թէն... և ուրիշ շոգենաւերն ալ նոյն քարափին պիտի մօտենան՝ շինուածանիւթեր հանելու։ Այս առթիւ անհրաժեշտ է ուշադրութիւն հրաւիրել այն արագութեան վրայ, որով կատարուեցան Հայտար-Փաշայի Նաւահանգիստին շինութիւնները որոնք հիմակուընէ կ'ընծայուին նաւարկութեան։ Շինող Ընկերութիւնը այնտեսակ միջոցներ ձեռք առած է որ, այս մասերը որոնց շինութիւնը աւարտած է, կարելի է գործածել։ Մնացորդ մասին շինութիւնը փութով առաջ պիտի տարուի։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ արտադրութիւնները ուղղակի Եգիպտոս կամ Արշիպեղագոսի կղզիները փոխադրելու համար, Ռումանական և Խտիվիյէ շոգենաւային ընկերութիւններուն միջեւ պայմանագրութիւն մը կնքուեցաւ։

ԴԵՂԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ Ալիքեան էֆ. քաղաքային բժշկական Խորհուրդին որոշմամբ յիսուն ոսկիի տուգանքի դատապարտուած էր, վաճառատունէն երեսուն տեսակ աւրուած դեղեր գտնուելուն համար։

ՀՍԿԱՅ ՄԸ. — Այս օրերս Իզմիր եկեր է Մարինօ անուն Ռումանացի մը որ 2 մեթրօ 75 սանթիմեթր երկայնութեամբ հասակ ունի եղեր։ Այս հսկան ինքզինքը կը ցուցադրէ՝ մուտքի մը փոխարէն։

ԱՏԱՆԱՅԷՆ կը գրեն թէ՝ մինչեւ հիմա 28,000 հակ բամպակ արտածուած է և թէ հունձքերը առատ պիտի ըլլան այս տարի։

ԲԱՄՊԱԿԻ ԳԻՆԸ.—Այլի օր բամպակի գինը 7 բունդի նորէն անկում մը կրեց յառաջիկայ հունձքին առատ ըլլալուն հաւանականութեան պատճառով։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.—Այլի առտու Ղալաթիոյ քարափին վրայ Սալիհ անուն անձ մը դանակի հարուածներով ինքզինքը սպաննեց։ Վիրաւորը հիւանդանոց տարուեցաւ։ Անձնասպանութեան պատճառները յայտնի չեն։

ԴԱՆԶՈՒՄԻ ՀԱՄԱՐ. — Դասըմ անուն մէկը երեկ սատակ ուզելու համար Մուհլիսի խանութը գնաց։ Բայց հոն իր պարտատիրոջ եղբօրը Զիւյի հետ կռուի բռնուելով, դանակի հարուած մը ընդունեց կուշտին։ Ոճրագործը և եղբայրը ձերբակալուած են։ Վիրաւորին վիճակը վտանգաւոր է։

ԴԱՅԵԱԿԻ ՄԸ ՉԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ —Պէօյիւքտէրէի մէջ յոյն աղջիկ մը կեղծմաչկէ վարակուելով, առաջները, Աննիքա անուն դայեակ մը տասը օր զայն կը դարմանէ. բայց հիւանդին վիճակին սաստկութիւնը տեսնելով բժիշկ մը կը կանչուի, որուն տուած դարմանները անօգուտ կ'ըլլան, որովհետեւ աղջիկը քանի մը ժամ վերջը կը մեռնի։ Նկատելով որ դայեակը իր տգիտութեամբը ուղղակի պատճառ եղած է աղջկան մահուան, Դատական Նախարարութիւնը օրէնքին հարկ եղած խստութեանը պիտի ենթարկէ զայն։ Եւ այդ առթիւ հրահանգ ղրկուած է, որպէս զի պէտք եղած միջոցները ձեռք առնուի և այդ օրինակ անտեղութիւններու առաջքը առնելու համար։

ՍՈՒԼԹԱՆ Ահմէտի բնակիչներէն Էմինէ անուն աղջիկ մը անցած գիշեր, անանուխի ջուր կարծելով, մազի ներկի հեղուկ մը խմեր է։ Բժշկական անմիջական օգնութեամբ հազիւ աղջկան կեանքը ազատեցաւ։

ԴԻԱԿ.—Այլի օր, Գուզկունճուգ, հանգուցեալ Միւնիր փաշայի ծովեզերեայ ապարանքին առջեւ դիակ մը գտնուեցաւ, Եղած քննութիւններէն հասկցուեցաւ թէ՝ Նէսիմ անուն հրեայ միջնորդ մըն է։

ԾՈՎԻ ԱՐԿԱԾ. — Գըզգուլէի բացերը, երէկ նաւակ մը շրջած էր, և նաւավարը՝ Էմին, ծովին վրայէն օգնութիւն կը խնդրէր։ Ներքին գործոց նախարար Մէմտուհ փաշա, որ նոյն պահուն շոգեմակոյկով հոնկէ կ'անցնէր, զայն ազատել տուաւ։

”ՄԱԼԻՄԱԹ”Ի ՍԱԼՕՆԸ

Սալօն մը ճշմարտապէս կրթիչ ու հիացուցիչ։ Գեղարուեստը իր ամէն ճիւղերով ներկայացուած է «ՄԱԼԻՄԱԹ»Ի ՍԱԼՕՆին մէջ, որ բացառիկ թուով մը երեկ հրապարակ ելաւ։

Այն որ քիչ մը ճաշակ ունի՝ կարելի չէ որ բաժնուի այս եզական հրատարակութենէն, և այն որ ճաշակ չունի, Մալիւմաթի այս սալօնին շնորհիւ պիտի փարի գեղարուեստին, գեղարուեստին որ միակ միջոցն է հոգին ազնուացնելու։

Պատկերներ, արձաններ, դաշտանըկարներ, տեսարաններ, իրարմէ հրապուրիչ զանազանութեամբ ու ակնապարար պէսպիսութեամբ նկարուած են [illegible]ին մէջ, արուեստագէտին պատիւ բերելու աստիճան նրբութեամբ։

ՄԱԼԻՄԱԹԻ ՍԱԼՕՆին ամենամեծ առաւելութիւնը այն է որ այժմէութիւն ունեցող դէպք մը կը պատկերացնէ։ Օսմ. արուեստագէտներու մասնակցութեամբ, Բերա նկարչական սրահ մը բացուած է մէկ քանի շաբաթէ ի վեր. ՍԱԼՕՆը նոյնութեամբ կը պարունակէ այն նկարչական ցուցասրահին պատկերները, իւրաքանչիւր նկարի տակ բացատրութիւններ եւս աւելցընելով։

Ցաւալի է որ միակ Հայ արուեստագէտ մը, Ոսկանի գործերը կ'երեւան [illegible]ին մէջ. գեղարուեստ նկարչական ճիւղերովը պարապողներ չունինք արդեօք. թէ անոնք չեն մասնակցած ցուցասրահին։

Ամէն պարագայի մէջ կը յանձնարարենք ունենալ «ՄԱԼԻՄԱԹ»Ի ՍԱԼՕՆը՝ զարդը ընելու համար զայն մեր սալօններուն։

ԳԻՆՆ Է 5 ԴԱՀԵԿԱՆ

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

15 Մայիս 1902

Ֆրանս. 3%	(3% Français)	101 15
Րէժի	(Tab. Turcs)	320 —
Ֆօնսօլիտ.	(R. Turque D.)	26 12
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	112
Պանգ. ՕԹՕ.	(Banque Ott.)	566
Թրանսվալ	(Transvaal)	158 —

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ուսուցչաց Օգնութեան Սնտուկի Հոգաբարձութիւնը ատենապետութեամբ Պէրպէրեան էֆէնտիի հետեւեալ խնդիրներով զբաղեցաւ։ — Անդամներէն Տօքթ. Դաւթեան էֆէնտի հրաժարած ըլլալով, կանոնագրին 8րդ յօդուածին տրամադրութեան համաձայն որոշեց անոր յաջորդ նշանակել Եդուարդ էֆ. Գաբակէօզեանը։ — Դպրոցասէր տիկնանց ընկերութեան կողմէ Օր. Պալթազարեան գրով մը Հոգաբարձութեան անօրինութեան կը յանձնէր Այվազովսքիի նոյն ընկերութեան նուիրած երկու նըկարներէն մէկը։ Հոգաբարձութիւնը շնորհակալութիւն յայտնելով որոշեց խնդրել որ այդ նկարը փոխադրուի գանձապետ Գնաճեանի սենեակը։ Այս առթիւ յարմար դատուեցաւ որ սոյն նկարը յօգուտ ուսուցչաց Սնտուկին, վիճակահանութեան դրուի, և այս մասին վերջնական կարգադրութիւն մը ընելը յառաջիկայ նստին թողուց։— Դաշնակահար Ա. Մէրճան էֆ. իր պատրաստած «Լօժէնի բօլգա» գործէն 30 օրինակ նուիրած ըլլալով ի նպաստ Օգնութեան Սնտուկի, Ատենապետ էֆ. այս առթիւ յիշեց թէ դաշնակահար Ս. Բաբելեան էֆ. եւս Պէրպէրեան վարժարանին հիմնարկութեան քսանհինգամեակին առթիւ նուիրած է յօգուտ բարենպատակ հաստատութեան մը իր պատրաստած մէկ «Մազուրքա» էն 70 օրինակ, և թէ ատոնք Հոգաբարձութեան տրամադրութեան ներքեւ կը դնէ, Հոգաբարձութիւնն իր շնորհակալութիւնը յայտնեց նաև այս կրկին նուիրատուութեաց համար, և յանձնեց անդամներէն Խօրասանճեան Կարապետ էֆ.ի՝ այդ երկու նուիրատուութեանց վաճառման գործողութեան հոգը։

— Տիարպէքիրի առաջնորդարանէն պատրիարքարան հասած հեռագիր մը Եզեկիէլ վ.ի իր պաշտօնատեղին դառնալը կը խնդրուի։ Պատասխանուեցաւ թէ Եզեկիէլ վ. Երուսաղէմի ճամբով արդէն Տիարպէքիր ուղեւորած է։

— Ղալաթիոյ Ազգ. որբանոցին Հոգաբարձութիւնը, լրացուցած ըլլալով իր պաշտօնավարութեան շրջանը հրաժարան ղրկած է Պատրիարքարան։

— Ս. Սահակ հայրապետի մատուռամբարանին շինութեան ծախքը, Մուշի պատ., տեղապահին կողմէ 150 ոսկի նշանակուած ըլլալուն, Հ. Ժողովը իր վերջին նիստին մէջ անգործադրելի նկատելով այդ շինութիւնը, որոշեց հիմակուհիմա նորոգութիւնով մը գոհանալ։

—Կրէտէի հոգեւոր հովիւ Տ. Աւետիս քահանայ, իր խնդրած միամեայ արձակուրդը ստանալով՝ քանի մը օր առաջ մայրաքաղաքս եկած է։

—Սըվազի առաջնորդ Տ. Պետրոս եպիսկ., Թօգատի Ս. Յովհան Ոսկեբերան վանքին միաբան Օհան Վր.ի և Ս. Յովակիմ Աննա վանքին միաբան Ներսէս Վր.ի համար ծայրագունութեան աստիճան տալու արտօնութիւնը խնդրած է Պատրիարքարանէն։ Ասոնք առաջինը 1893ին Պոլսոյ և երկրորդը 1895ին Թօգատի մէջ ձեռնադրուած են և իրենց եկեղեցական բարւոք ծառայութեանց փոխարէն արժանի նկատուեր են ծայրագունութեան։

—Ս. Հայրապետը՝ օրհնութեան կոնդակով մը վարդապետական ականակուռ լանջախաչ մը շնորհած է, Մերսինի Տ. Խորէն Ծ. Վ. Դիմաքսեանին, որուն համար տեղին Թաղ. Խորհուրդը յատուկ գրով մը շնորհակալութիւն յայտնած է Ն. Ս. Օծութեան։

—Կայս. Կառավարութեան անկելանոցի հովիւ Վրթանէս Վր. Գալըպճեան, յատուկ գրութեամբ մը գաւառ. պաշտօն խնդրեր է Ս. Պատրիարքէն։

—Գասթէմօնիի վիճակին մէջ Կայլուչ և Կէօլ տաղը գիւղերու ազգայինները, նկատելով որ Ճանիկի վիճակը 3 ժամու չափ մօտաւորութիւն ունի իրենց գիւղերուն, խնդրեր են Պատրիարքարանէն որ, փոխանակ Սամսոնի վճակին մէջ մնալու, Ճանիկի առաջնորդութեանը հովուութեան յանձնուին իրենք, վասն զի կ'ըսեն, տեղի հեռաւորութեան պատճառաւ, Ջանիկի օրերուն, բոլորովին փակ մնացեր է եկեղեցին, իրենց քահանային յանկարծական վախճանմամբ։։

—Սսոյ Կաթ. տեղապահ Տ. Կիրակոս եպիսկ. կը գրէ Պատրիարքարանի թէ՝ մտադիր է յատուկ վարդապետ մը ղրկել Այնթապ, ուր Փիլիպպոսեան աղանդին հետզհետէ տարածումը սառնալը անհրաժեշտ ըրած է անոր ներներկայութիւնը։

—Արմաշի միաբաններէն Աղան Վ. Համամճեան, Բալուի պատր. փոխանորդ կարգուեցաւ Խառն Ժողովոյ որոշմամբ։

—Նախորդ օրուան Խառն Ժողովը, ըստ առաջարկութեան Նիկոմիդիոյ վիճակին առաջնորդին ամժամեայ Գաւառական Ժողովոյ մը կազմութիւնը արտօնած էր, մինչեւ օրինական ժողովներուն ընտրութիւնը՝ պաշտօնավարելու համար, Առժամեայ անդամներն են.

Կրօնական Ժողով.

Տ. Կարապետ Ծ. Վ. Մալըմեան, առաջն. փոխանորդ. Տ. Ներսէս Աւագ քհնյ., Տ. Վահան քհնյ. Նաւասարդեան, Տ. Ոսկի քհնյ. Պիպիեան, Նիկոմիդիոյէն. Տ. Կարապետ Աւագ քհնյ. Մըլսալեան, Տ. Մկրտիչ քհնյ. Ազատեան, Պարտիզակէն. Տ. Գաբրիէլ քհնյ. Երամեան, Ատապազարէն։

Թաղ. Ժողով.

Յովհ. էֆ. Աբրահամեան, Յարութիւն էֆ. Պէյազեան, Գէորգ էֆ. Ղազարոսեան, Յակոբ էֆ. Պիպիեան, Գրիգոր էֆ. Կոստեան, Մելքոն էֆ. Գասպարեան, Գրիգոր էֆ. Հէլվաճեան։

—Յառաջիկայ երեքշաբթի Կրօն. Ժողովը եւ Նպաստից Յանձնաժողովը հրաւիրուած են նիստ գումարել Պատրիարքարանի մէջ, իսկ Թաղ. Ժողովը չորեքշաբթի։

ՀԱՅ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆՆԵՐԷՆ

Գոյունեան Պետրոս գերապայծառ, որ վերջերս այժմէութիւն ստացաւ Հըռոմէն մայրաքաղաքս գալուն և Սագըզաղաճիի Պատրիարքարանի հաշուական խնդիրներուն գործօն միջամտութիւն մը ունենալնուն առթիւ, մասնաւոր կոնդակով մը վարձատրուեր է Ս. Պապին կողմէ. Աւագամեծար՝ Գերապայծառ՝ Տանն Ս. Քահանայապետի տիտղոսով։ Սէվլեան Գերապայծառէն զատ, Հայ-Հռոմէական կղերէն ուրիշ ոչ ոք արժանացած է եղեր այս տիտղոսին։

Լեւոն Ժ. Գ. Պապը՝ Հասունի գերապայծառի թախանձանօք, յատկապէս Հայ Կաթոլիկ տղոց համար կրօնական դպրոց մը հիմնած է Հռոմի Սէն Նիքօլա տա Թօլէնթինօ փողոցը ուր աշակերտք կը բնակին և դաս առնելու համար Բրոբականտայի կեդրոնական դպրոցը կ'երթան ամէն օր։

• Հայ-Հռոմէական տղոց յատուկ այս դպրոցը Լեւոնեան դպրոց կը կոչուի, որուն մեծաւորն է Գոյունեան գերապայծառ, 1895էն ի վեր։ Ընթերցողներուն անակնկալ մը ընծայելու համար ի ստորեւ նոյնութեամբ կը հրատարակենք կոնդակը։

ՍԻՐԵՑԵԱԼ ՈՐԴԻՈՅ ՄԵՐՈՒՄ

ՊԵՏՐՈՍԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԳՕՅՈՒՆԵԱՆ

ՎԱՐՉԻ ԼԵՒՈՆԵԱՆ ՀԱՅ ԴՊՐՈՑԻ

ԼԵՒՈՆ ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏ ԺԳ.

Սիրեցեալ որդեակ, ողջոյն և Առաքելական Օրհնութիւն,

Զորս՝ ի վարելն քո զմեծ պաշտօնն Վարչութեան Դպրոցին Հայոց քեզ յանձն եղելոյ ի յաւէրժական Ուտանիս, զհեզութեան, զզգօնութեան, զհաւատոյ, զխորհրդական իմաստութեան յայտ յանդիման ընծայութիւնս մեծապայծառս ցուցեր, որպէս նաեւ ի կիրառութեան մատարարական գործոյ՝ հմտութեան և ճարտարամիտ աջողակութեան ծրիւք փայլեցար, ընդ այս որովք առաւելուս և առանձին իմն մտաց և հաճարոյ դրուատիւք երեւեալ տեսանիս, այս ամենայն հաւանեցուցանէ զմեզ՝ զորիտուրն որ է սեպհական բարի գործոց՝ իբր առ հաւատչեայ բարեխորհ կամաց մերոց՝ շնորհել քեզ։ Վասն որոյ յորոց և իցէ բանադրանաց, յարգելմանէ, և յայլոց եկեղեցական դատակնքոց, վճռոց և պատժոց, յորս եթէ ըստ դիպաց անկեալ իցես, շնորհիւ եւեթ այսր իրաց արձակելով զքեզ և արձակեալ վարկուցեալ այսու Թղթովս իշխանութեամբ մերով կարգեմք, ընտրեմք, զքեզ Առաջնորդ Հռոմէական (Antistes Urbanus), այսինքն է «Քահանայապետական Արքունեաց Աւագամեծար Գերապայծառ» (Domus Pontificalis Præsul)։ Նմին իրի, սիրեցեալ որդեակ, շնորհեմք քեզ զի զգեստս մանուչակագոյնս զգեցցիս և յատեան Հռոմէական Արքունեաց զթիկնոցն, այս է Հռոմէական պատմուճանն, որ է յատուկ բարձրագոյն աստիճանիդ՝ կրել կարասցես, որպէս նաեւ մարթէ քեզ վայելել ի շնորհս յարակից այսր պաշտօնի, ի պատիւս, յառաւելութիւնս և յիրաւունս իշխանութեան, որովք այլք Աւագամեծար Գերապայծառք Արքունեաց (Domestici Prœlati) մերոց ճոխանան, առանց որ և իցէ հակառակաց և արգելից։

Տուեալ ի Հռոմ առ Սրբոյն Պետրոսի ընդ ձկնորսական մատանեաւ.

.9 Ապրիլի 1902, ի քսաներորդի հինգերորդի ամի Քահանայապետութեան մերոյ։

ԱՂՕԶԻՈՍ ԿԱՐԴ. ՄԱՔՀԻ

— Յառաջիկայ կիրակի Կ. Պատրիարք Տ. Եմմանուէլեան, պիտի պատարագէ Ս. Յակոբայ անկելանոցի մատուռին մէջ։

— Կեսարիոյ առաջնորդ Մատթէոս եպիսկ. Սերլեան երէկ պաշտօնատեղին մեկնեցաւ։

Այրի Տիկին Կատարինէ Պ. Եկէնեան, Տէր և Տիկին Պօղոս Եկէնեան և զաւակունք, Տէր Տիկին Յովհաննէս Եկէնեան և զաւակունք, Տէր և Տիկին Սահակ Եկէնեան, Տէր և Տիկին Յակոբ Նշանեան, Տէր և Տիկին Դաւիթ Փանոսեան, ինչպէս նաեւ Աղաբէկեան, Շէքէրճեան, Վարժապետեան, Կիւլլապեան ընտանիքները կը ծանուցանեն դառնաղէտ մահը՝

ՊՕՂՈՍ ԷՖ. ԵԿԷՆԵԱՆԻ

որ յետ կարճատեւ հիւանդութեան, կնքեց իր մահկանացուն, ի հասակի 72 ամաց, ի խոր սուգ համակելով ամուսինը, զաւակները, փեսաները, խնամիները, և համայն ազգականներն ու բարեկամները։

Յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը պիտի կատարուի այսօր (ուրբաթ), ժամը $7^1/_2$ին (Ը. Թ.) Կէտիկ Փաշայի Ս. Յովհաննէս եկեղեցիին մէջ. ուր արդէն փոխադրուած է հանգուցեալին մարմինը, որ պիտի ամփոփուի Պալըգլըի Ազգ. գերեզմանատունը։

Կէտիկ Փաշա 3/16 մայիս 1902

Մահազդ չընդունողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այն նկատել։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 14 մայիս.—Սէն-Վէնսան կղզիին կառավարիչը կը հեռագրէ թէ կղզիին արեւելեան եզերքը բոլորովին կործանած է։ Զոհերուն թիւը 1600էն աւելի է։

ՉԷԹԻՆԷ.—Պաշտօնապէս կը ծանուցուի թէ Միրքօ իշխանին ամուսնութիւնը Գնդ. Քօնստանդինովիչի աղջկան հետ՝ յունիս 29ին տեղի պիտի ունենայ Չէդինէի մէջ։

ՀՌՈՄ.—ԺԲ. զօրաբանակին (Բալէրմօ) հրամանատար զօրավար Ճուզէբօ Օթթօլէնկի, պատերազմական նախարար անուանուեցաւ՝ Բօնծա տի Սան Մարդինոյի տեղ։

ԲԷՇՏԸ. — Հունգար պատուիրակութեանց արտաքին գործոց յանձնաժողովը՝ ընդունեց արտաքին գործոց ելեւմտացոյցը։ Ցետոյ՝ պատուիրակութեան համագումարին նիստին մէջ որոշեց որ գոհունակութիւն և հաւանութիւն յայտնէ Կոլուխովսքի կոմսին հետեւած քաղաքականութեան։ Յանձնաժողովը իր ջերմ շնորհակալիքը յայտնեց նախարարին՝ շեշտելով սա կէտը թէ, չատ ճարտար, արժանապատուութեամբ լեցուն, յաջող ուղղութեան մը հետեւած է։ Ցետոյ վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցաւ մասնաւորաբար մաճառական խնդիրներու վրայ։ Ետքը արտաքին գործոց նախարարը, Սրբեակ Զինակցութեան դաշնագրին պարունակութեան վերաբերեալ հարցումի մը պատասխանելով, յայտարարեց թէ, դաշնագրին պաշտպանողական դրութիւնը իր մէջ կը պարունակէ նաեւ հողային ամբողջութեան պաշտպանութիւնը, մինչեւ իսկ եթէ անոր վերաբերեալ պաշտօնագիրի մէջ ոեւէ բացայայտ տրամադրութիւն չպարունակէ այդ մասին։

ԲԱՐԻԶ. —Հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Մարթինիքի բոլոր ողջ մնացող բնակիչները կրցան Ֆօռ-տը-Ֆրանս տարուիլ։

—Լահէյէ կը հեռագրուի թէ Վիլհէլմինա թագուհին, որուն վիճակը տակաւ կը բարւոքուի, «Ռէն-Ռէժանդ» զրահաւորը Մարթինիք ղրկեր է, ողջ մնացողներուն օգնութեան հասնելու համար։

ԼՈՆՏՈՆ.—Վերջին տեղեկութիւնք կ'ըսեն թէ կացութիւնը հետզհետէ կը գէշնայ Սէն Վէնսանի մէջ, բնակիչները կը փորձեն փախչիլ։ Սէն-Թովմասէ բուռն երկրաշարժներ կը ծանուցուին։

ՊԷԼԿՐԱՏ. —Փոխառութեան ծրագիրը մերժուելուն հետեւանքով կը կարծուի թէ Մ. Բաշիչ պիտի կազմէ նոր դահլիճը։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ. —Ներքին գործոց նախարար Մ. Բլէվէի առաջին գործերէն մէկը եղաւ փոխել տպագրական տեսուչ Շախովսքոյ իշխանը, որ յանհոգ կը վարուէր իր պաշտօնին մէջ։

ՊՐԷՍՏ. —Մ. Լուպէ ժամ $8^1/_2$ին կայարան հասաւ, պատուանշաններ բաշխելէ վերջ, նախագահը ծովային պաշտօնարանը գնաց, ուր ընդունեց իշխանութիւնները, Ֆինիստէրի քաղաքապետները և զանազան ընկերութիւնները։ Կէս օրին Մ. Լուպէ գնաց իրեն ի պատիւ կազմակերպուած 1500 հոգինոց հացկերոյթին։ Հանրապետութեան Նախագահը պատասխանելով գաւառապետին բաժակաճառին ջերմապէս գովեստեց Մ. Վալտէք Ռուսօն որ Հանրապետութեան ծառայեց այնքան փայլուն կերպով որուն ոչ հաւասարեցաւ։ Մ. Տէլքասէի վրայ խօսելով, ըսաւ թէ արտաքին քաղաքականութիւնը վարեց հեղինակութիւնը և ապահովութեամբ, որոնք նոյն իսկ օտար Տէրութիւններէն։ Ցետոյ նաւաբաժինը աչքէ անցուց, և ժամը 5ու կէսին նստաւ «Մօնքալմ» մարտանաւը, որ մայիս 19ի կամ 20ի գիշերը պիտի հասնի Քրօնշդատ։

ՄԱՏՐԱՏ.—Սպանիոյ Առեւտրական և հանրօգուտ շինութեանց նախարարը Մ. Քանալեժաս յայտարարեց թէ Թագաւորութեան հանդէսներու անմիջապէս վերջը պիտի հրաժարի։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ 15 մայիս. — Պապը 20000 ֆր. ղրկած է։ Վիեննայի քաղաքապետական ժողովը 5000 քուրօն և Պերլինի քաղաքապետութիւնն ալ 40000 մարք ղրկել որոշած է։

ԼՈՆՏՈՆ.— Բրէդօրիայէն կը ծանուցանեն թէ Պօէր պատուիրակները Վէրինիկինկ քաղաքը հասեր են։ Վաղը Բրէդօրիայի մէջ Թրանսվալի հանրապետական նախագահի փոխանորդ Մ. Շալք Պիւրկէրի՝ և լօրտ Քիչնէրի ու լօրտ Միլնէրի միջեւ տեսակցութիւն մը տեղի պիտի ունենայ։

ՍԱՐՐԱՓԻՑԷ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

էսհ. Ումումիէն ազչ. գաբ.	$28—07^1/_2$
» » էն եւէքսէք	$28—07^1/_2$
» » էն աչաղը	28—04
Րումէլի չըմէն. ազչմ. գընտ.	111—
» » էն եւէքսէք	111—
» » էն աչաղը	$110—^1/_2$

ՊԱՆԳԱ ԱԿՍԻՕՆԼԱՐԸ

Րէժի ազսիօնը Օս. լիր.	319
Սիրկէթի Ա.	0—18
» Բ.	—82
Թրամվայ	5—52
Ժուխանա	1—52
Օպլիկասիօն Թրամվայ	486—
Ասիւրանս	3—55
Ֆօրբօրասիօն	0—08.9
Ֆօմմերսիալ	0—09
Լօրիօմ	71—
Պանգ Նասիօնալ տը Դրէգ	411—50
Թրանսվաալ	158—
Րըլըմէրմ Թահվիլմէթը	480—
Գրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն	267—50
Անատօլը չըմ. ազսիօնը	10—65

ԱԿՉԷԼԷՐԻՆ ՖԻՑԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղչ. աան	ղչ. քր.
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարգը	108—05
Մէթալիք	102—
Ինկիլիզ լիրասը	110—06
Ֆրանսըզ ալթունը	87—25
Բօլ	90—
Գրէմից ալթունը	51—06
Գարպօն գայմէսի	8—57

ԵՎՐՈՊԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա 14 մայիս

Ինկ. էսհամը Ինկ. լիրասը	95—25
Օսմ. էսհամը գաբանտը	25—50
» » Բ	27—50
« » Գ	51—50
Օսմանլը Պանգասը	12—50
Մըսըր Տուչ. մուքթէահըտէ	107—50
Պուլկար իսթիգրազը	87—
Գամպիօ Բարիզ 3 այ վատէ	$25—33^1/_4$
Թրանսվաալ	6—25
Շարթըրէթ	3—84

Բարիզ 14 մայիս

Ֆրնս էսհ. 3% ֆր.	101—05
Եէնի Օսմ. էսհամը գաբանտը	25—92
Րումէլի չըմէնտըֆէրի	112—
Օսմանլը Րէժիսի էսհամը	317—
» Պանգասը	561—
Գրէտի Լիօնէ	1033—
Իթալիա էսհամը	101—95
Բալոբիթէ Թիւրք	—
Օսմանիյէ	—
Տուան Օթօման	521—
Սրանեօլ	79—25
Թրանսվալ	158—50
Գամպիօ 3 այ վատէ	225—50
Էժիբսիէն իւնիֆիէ	110—
Շարթրէթ	98—

ԳԱՄՊԻՕ

Լօնտրա	110—10
Բարիզ 3 այ վատէլի	22—83
Ֆիօրէն Մանտա	21—84
Վիէննա չէքի (գուբօն)	——

Վիէննա 14 մայիս

Լօնտրա իւղէրինէ գամպիօ	240—30
Րումէլի չըմէնտըֆէրի ֆր.	106—
Օսմանլը Րէժի ազսիօնը	291—

Պէրլին 14 մայիս

Րումէլի չըմէնտըֆ. (մարգ)	111—70
Լօնտրա իւղէրինէ գամպիօ	20—335

ՄԻՋԱՏԱՍՊԱՆ ՓՈՇԻ

Ո՛վ չուզեր որ ամառ գիշերներ
Ջինքը չնեղեն անխիղճ մլուկներ.
Ուստի դիմել Թող հաճի,
Ի կէտիկ Փաչա Պաչի
Սուլթանիյէ Դեղարան,
Ուր վարիչը Լ. Կիւմիւշեան
Տալմաջեանէն յաւելապէս է բերած,
Ի հանգստութիւն իր յաճախորդաց,
Ազդու փոշի մը միջատասպան,
Որպէս զի անոնք հանգիստ քնանան

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

Պանչէ Գարու Թիւ 59 ծխավաճառ Նշան էֆ. Օզանեան։ (Նախկին սուճը Պօղոս)։

Բերա, Կալաթա Սէրայի դէմ ծխավաճառ Գրիգոր էֆ. Օհնիկեան։

Մէկ և երկու ղրուշնոց փաքէթներ։ Նաև 50 տրմ.նոց փաքէթներ՝ 5 ղրչ.։

ԿԱՐՆԻՈՐ

Երիտասարդ մը՝ հմուտ Թուրք. և Ֆրանս. լեզուներու, գիտական բոլոր ճիւղերու, և վկայեալ Պետական բարձր. վարժարաններէ, տրամադիր է այցելութեամբ դասեր տալու։

Դիմել Սմբատ Դաւթեան գործակալութեան, (Միրքէճի, Խօրասանճեան խան)։

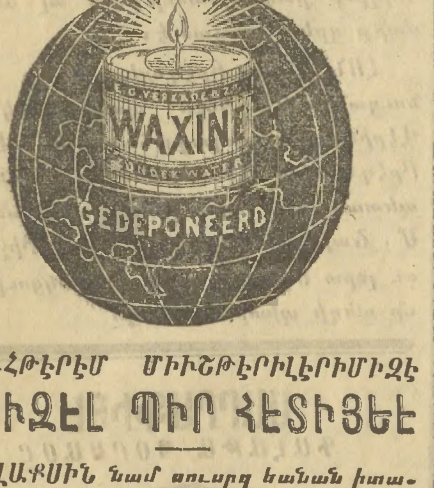

ՄԻՒՀԹԷՐԷՄ ՄԻՒՇԹԷՐԻԼԷՐԻՄԻԶԷ

ԿԻՒԶԷԼ ՊԻՐ ՀԷՏԻՅԷԷ

ՎԱՔՍԻՆ նամ տուսըզ եանան խուսուսի գանտիլի հէր եէրտէ սաթըլմագտա տըր։

Հէր գուԹուեա կիր քէրրէ ալամէթը ֆապրիգամըզը Թանըմագ իչուն, տըգգաթ խոլնըզ.

Սթանպոլ մուհթէրէմ միւշթէրիլէրիմիզէ Թավսիյէ իթմէքտէ օլտուղումուզ պու խարէ գանտիլլէրի՝ Ամսթէրտամտա վագը Մ. Վէրգօրտ վէ Ջօնըն ֆապրիգալարընտան կէթիրիլմէքտէ տիր։ Խալիս պալմօմունտան մաամուլ օլտուգլարը կիպի, 6, 8 վէ 10 սաաթ միւթէմատիյէն եանմագտա տըր։

Պու գանտիլին ֆիթիլլէրի՝ էն եիւքսէք տէրէճէի հարարէթէ մուգավէմէթ իտէր վէ եաղլարը պօզուլմազլար։

Հէմէն պունլարը եագմագ իչուն, սուեատա լիւզում եօգ տըր։ Պու՝ էն պէօյիւք մուհասէնաթտան տըր. չիւնքի, տու՝ Թէմիզլիեէ մանի տիր։ Պինաէնալէյհ, պու ֆիթիլլէրի սէսըզ պիր Թապագ իչինէ գօյմագ քեաֆի տիր։ Եագըլընճա, պիւթիւն կիճէ բարլագ պիր զիեա վէրիր վէ ասլա գօգու նէշր իթմէզ։ Յազլա օլարագ 24 գուԹու եագտըգլարընը, կէթիրէճէքլէրի գուԹուլար տէրունինտէ պուլունան վէ ուսուլը իթթիմալինէ տաիր օլան սարը քեաղըթլարըյլա խալաթ խուէնլէքէ կիւմիւշ գաքլամալը վէ եախօտ բէրուբէ վէ սիմլի Թաչըը պիր էրքէկ գրաւած իյնէսի վէ եախօտ գառըն իյնէսի ինթա խուլէճէք տիր։

Պիւթին Մէմալիքը Օսմանիյէ իչուն, մէզքիւր ֆապրիգանըն չիւպէսի՝ Բաբանանօբուլօ գումբանեասը՝ Գումրուխանընտան Սթանպոլտա Սուլթան Համամընտա, Համօբուլօ խանընըն իւսթ գաթընտա 29 վէ 30 նիւմէրօլու օտալարտա նագլ իթմիշ տիր։ 18—26

ՏՕՔԹ. Գ. ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Բերա, Կուլա Սէրայի դէմ, Թիւ 200

Կը դարմանէ ամէն տեսակ ակռայի հիւանդութիւններ, կը շինէ կեղծ ակռաներ բնականին յար նման և առանց ցաւ մը զգացնելու ատամնահանութեան նորագոյն սիսթէմով։

Մասնաւոր ժամադրութիւն է հարկին.

ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ

Երիտասարդ մը հմուտ հայերէն, ֆրանսերէն և անգլիերէն լեզուաց և տոմարակալութեան և որ գործի մէջ գտնուած է, պաշտօն կը փնտռէ առեւտրական տան մը մէջ իբրեւ Թնայուն կամ այցելու գրագիր —խիստ չափաւոր վարձատրութեամբ կը գոհանայ։ Դիմել Մէրճան Զարչըսի Մարգարեան գրատուն։ 3—10

ԲԱԳՐԱՏՈՄԱՐ

ՆՈՐ ԴՐՈՒԹԻՒՆ ՏՈՄԱՐԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

ԴԻՒՐԻՆ,
ԱՆՍԽԱԼ
ԵՒ ԱՆՇՓՈԹ

Հաշուակալութեան այս նոր մեթոդը, կրկնատոմարի հիմերուն վրայ հաստատուած, երկարատեւ փորձերով պսակուած, ամսական փորձակշռի, տարեկան հաշուեկշռի, տոկոսաւոր և անտոկոս ընթացիկ հաշիւները հանելու և ամէն գործառնութեանց անհամեմատ դիւրութիւններ ընծայելով հանդերձ ժամանակի և աշխատութեան աներեւակայելի խնայում մը կը պարունակէ իր մէջ, այնպէս որ ամբողջ ամսուան մը աշխատութիւնը կարելի կ'ըլլայ մէկ ժամէն աւարտել։

Այս նորագիւտ մեթոդը վստահաբար կը յանձնարարուի սեղանաւոր, վաճառական, գործատէր, հաշուակալ-գրագիր դասակարգերուն, մէկ խօսքով ամէն անոնց որք հաշիւ ունենալու կամ բռնելու հարկին մէջ են։

ԲԱԳՐԱՏՈՄԱՐը 3-4 դասով միայն կարելի է սորվիլ, որու փոխարէն պէտք է վճարել միայն մէկ լիրա օսմ.։

Պէտք եղած բացատրութիւններն ու տեղեկութիւնները ձրի կը տրուին։

Դիմել, ամէն օր մինչեւ կէս օր, Առեւտր. Վարժարան. Բանկալթի, Հարպիյէ աղբիւրին դէմ։

ԲԱԳՐԱՏՈՄԱՐԻ Հեղինակ-Ուսուցիչն անձամբ կ'երթայ ամէն անոնց որք դիւրութիւն չունին վարժարան գալու։ Այս պարագայի մէջ իւրաքանչիւր այցելութեան համար մէկ մեճիտ պիտի վճարուի իբր ճամբու ծախք։

ԲԱԳՐԱՏՈՄԱՐի մասին գաւառներէն մեզ եղած հարցերուն համեմատ կը պատասխանենք, եթէ նամակին մէջ դրոշմաթուղթ (փուլ) մը ծրարելու յօժարած ըլլան։

Դասերն ինչպէս և Թղթակցութիւնները կ'ըլլան Հայ. Օսմ. և Ֆրանս. լեզուներով։

Պարապ յոգնութիւն չի պատճառելու համար ըսենք նաեւ թէ ԲԱԳՐԱՏՈՄԱՐը արդէն կրկնատոմարի դրութիւնը գիտցողներո՛ւն կը վերաբերի։

Տոմարակալութիւն սորվիլ փափաքողը մեր կիրակնօրեայ դասերուն կրնան հետեւիլ, որոնց վերսկսումը պիտի յայտարարենք ընդհուպ։

Հիմնադիր-Տնօրէն
Առեւտր. և Լեզուագ.
վարժարանաց Բանկալթի.
6—30 ՅԱԿՈԲ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ

Տէր և Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

ՏԻՐԻՆԿ ՊԻՋՄԷԷԷ ՄԱԽՍՈՒՍ ՏԻՐԻՆԿ ՆԱՄ

ԱԼԷԱԹ ՈՒ ԷՏԷՎԱԹ

Պու ֆապրիգա՝ Բարիզին 1900 էքսբօզիսիօնունտա 23 միտալեա իլէ 16 պէօյիւք միւքեաֆաթա նաիլ օլմուշ տըր։

Սէնէվի Ամէրիքատա 12,000 [illegible] 9,000 [illegible]։

1901

Իշթէ եէնի պիր ասըրա տուխուլ էյլէտիք։ Միրուր իտէն զէման՝ չիմտի զըրի ոէնէյի կէչմիշ, պինաէն ալէյհ վուգուաթը Թարիխիյէ սըրասընտա գայտ օլունմուշ տըր։ Պու տէվրին Թերագգըյաթը՝ ալէլ ումում չաեանը հայրէթ պիր տէրէճէտէ տիր։ Մաքինա մարիֆէթի իլէ պիչմէք ֆէվգ էլ ատէ պիր Թերագգը տէեիլ մի։ 1858 սէնէսինտէ «Մարշ» նամ Թըրբան մաքինասընըն իճատընտան պէրու պու անէ տէկին սանաաթը մուհիմմէի մէզգուրէտէ կէրէք Ամէրիգատա վէ կէրէք տիյարընըն հէր պիր Թարաֆընտա էն միւհիմ պիր մէվգը Թութմուշ օլան ֆապրիգա՝ ՏԻՐԻՆԿ վէ գումբանիասը օլուպ, իմալ էյլէտիկի մաքինալարը սաթուն ալանլարըն հասըտ ու հիսապը եօգ տըր։

Իսթէեէնլէրէ գաթալօկ տէֆթէրլէրիմիզի մէճճանէն կէօնտէրիրիզ։ Մէզքիւր տէֆթէրտէ պիչմէէ մախսուս

«Իտէալ Տիրինկ» նամ տէմէթ իթմէ «Իտէալ Տիրինկ» նամ Թըրբան
» » » օրագ պիչմէ » » » Թըրմըգ

կիպի միւխթելիֆ իւլ ճինս մունթազամ մաքինալարըմըզըն րէսիմլէրի մէվճուտ վէ իշպու մաքինալար՝ միւպալաղասըզ վէ ճիտտէ սուրէթտէ Թարաֆըմըզտան Թարիֆ իտիլմիշ տիր։

Պու մաքինալարըն եէկեանէ տէբօզիթօսը՝ Տէրսէատէթտէ Կալաթատա Գէօրգ պէյ խանընտա 1, 2, 3 Ն° լը մաղազալարտա, Մ. Սիմէյ Նովէլ վէ գումբանիասը տըր։

ՈՒԷՍԹԸՐՆ

ՊԱՐԼԱՄԷՆԹՕՆԸՆ ԳԱՐԱՐԸ ՄԱԽՍՈՒՍԸՅԼԱ ԹՕՐՈՆԹՕ ՎԷ ԼՕՆՏՐԱՏԱ
1851ՏԷ ԹԷԷՍԻՍ ՕԼՈՒՆՄԸՇ
ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ԻՆԿԻԼԻԶ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Թագմին օլունան գիյմէթլարըն մէճմուի	ինկ. լիրա	6,000,000
Մէվճուտ ագչէ վէ հասըլաթը սէնէվիյէ	» »	1,250,000
Թէատիյէ օլունմուշ սէրմայէ	» »	410,000

Թուրքիա չիւպէսինին միւտիրի ումումիսի. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Իսթանպոլ, Պահճէ Գաբու, Անատոլու խան, Ն° 20, 21, 22։

Թաշրալարտա իչկիւզար վէ միւթէպէր աճէնթէլէր արանըլմագտա տըր

ԻԽԹԱՐ.— Շէհրիմիզին էն մաարուֆ Ֆրանսըզ վէ Ալման գումբանիալարընըն սէրմայէսի հասըլաթընա նիսպէթէն 100 % օլտուղը հալտէ Ուէսթըրնըն քի 125 % տիր։ Իշթէ պու հաքիգաթ Ուէսթըրն բօլիչէլէրինէ Թէֆէվվիւգ իթտիրմէյէ էն պէօյիւք Թէէմինաթ տըր։

ՊԱԼԳԱՆ

ՍՕՖԵԱՏԱ ՄԻԼԼԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ՇԻՐՔԷԹԻ
ՍԷՐՄԱՅԷ, ԻՀԹԻՅԱԹ, ԹԷՄԻՆԱԹ ՖՐ. 7500000

1899տա մէրի իւլ իճրա	էօմիւր սիկուրթասը պէտէլի	ֆրգ.	19,534,276
» »	եանկըն	» »	460,267,203
» »	» »	բրիմի »	1,433,965

Էօմիւր էւլատ վէ չօճուգլար իչին միւթէատիլ չէրայիթ իլէ սիկուրթա ագտ իտէր

Եանկըն հէր նեվի պինա վէ էշեա իւզէրինէ սիկուրթա ագտ իտէր։

Նագլիյաթ [illegible] մալ, էվրագը նագտիյէ վէ վարօր սիկուրթալարը գապուլ իտէր։

Հիսսէտարանա՝ 1896տա 18½ %, 1897տէ 18 %, 1898տէ 18 %, 1899տա 16 % Թէմէթթիւ Թէվզի իթմիշ տիր։

Շիրքէթին Պանքէրլէրի: (Տէրսաատէթտէ Գրէտի Լիօնէ,)Լօնտրատա Անկլօ Աւսթրիան Պանգ, (Սօֆեատա Պանգ Նասիօնալ Պիւլկար։

Թաշրալար իչին միւստաիտ վէ միւթէպէր քէֆալէթլի աճէնթէլէր արանըլըյօր Թիւրքիա իչին ումումի աճէնթէ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ
Գալաթա Մէրթէպանի սօգագ, Ճէտիտ խան

ՓԱՐԻԶ ՍԷՐԿԻՒԻ ՈՒՄՈՒՄԻՍԻ

1900

ԱՄԷՐԻԳԱՆԸՆ ԷՆ ՄԷՇՀՈՒՐ ՏԻՔԻՇ ՄԱՔԻՆԱՍԸ
ՍԱՍԷ, ՄԷԹԻՆ, ՍԷՐԻ, ՀԱՖԻՖ

ՆԻՒ-ՀՕՄ

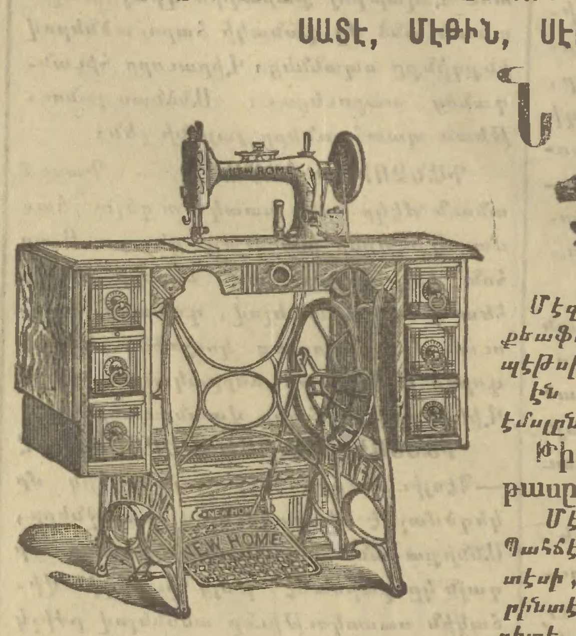

Մէզքիւր Սէրկիի Ումումիյէնտէ միւքեաֆաթընը, HORS CONCOUR րէգապէթսիզ գազանմըշ տըր։

Էն ուֆագ Թէֆէրրուաթընա գատար էմսալընտա Թէվէֆֆիւգ իտէր։

Թիւրքիա իչին եէկեանէ աճէնթասը ՍԱՄԷՏԻՕ ՍԱԼՎԱԹՕՐ

Մէրքէզի ֆիրուխթը Սթանպոլտա, Պահճէ Գաբուսընտա, Համիտիյէ ճատտէսի, Ն° 7 Թրամուէյ խաթթը իւզէրինտէ։ ՇԻՒՊԷԼԷՐԻ Իզմիթտէ, Սիլիվրիտէ, Աֆիօն Գարահիսարտա վէ սաիրէ։

ՄԱՄՈՒԼԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՅԷԷՄԻԶՏԷՆ ՀԱՄԻՏԻՅԷԷ ՖԷՍԼԷՐԻ

Սայէի Շահանէտէ Սթանպոլտա Ֆէրիքեօյիւնտէ Թէէսիս իթտիկիմիզ «Համիտիյէ» ֆէս ֆապրիգասը մամուլաթը՝ Էվրօպա մալլարընտան գաթ գաթ իւսթիւն վէ մէթին վէ զարիֆ օլտուղը կիպի, ֆիյաթճա տա էհվէն պուլունտուղը ճիհէթլէ, տախիլի մամուլաթըմըզըն րէվաճընը Թէէմին իթմէք արզուսընտա պուլընան միւհթէրէմ էհալիմիզի էզհէր ճիհէթ մէմնուն իթմէքտէ տիր. էսասէն մագսատըմըզ միլլի սէրվէթըմըզը տախիլտէն իմալ իթմէք էճնէպիլէր իհթիյաճտան վարէսթէ գալմագ նօգթալարընա միւնհասըր օլուպ, պու էմէլին հուսուլի իսէ, Էվրօպա մալլարընա հէր վէճհլէ րիճհանիյէթի պիթթէճրիպէ սապիթ օլան իշպու մամուլաթը տախիլիյէմիզէ էհալի քիրամըն լայըգ օլտուղը տէրէճէտէ րաղպէթ պույուրմալարընա միւթէվագգըֆ տըր. չայանը իֆթիխար պիր ճիհէթ տախի ֆապրիգամըզ վուգու պուլան սաթըշտան 100 տէ 2 սինի էազիմէ ասարը Շէհրիյարիտէն օլան Հիճազ չըմէնտօֆէրինէ մաէլմէմնունիյէ Թէրք իթմիշ օլտուղու կիպի, Տար իւլ Աճէզէյէ 450, վէ Պրուսա Համիտիյէ Սանայի մէքթէպինէ 150 ատէտ մա բիւսկիւլ ֆէս իհտա իթմէք սուրէթիյլէ տէ խայրադը համիյէթէ մուվաֆֆագ օլմուշ տըր։ Իշպու ֆէսլէր եաղմուրտան Թէրտէն պօզուլմատըղը կիպի, գալըպ տախի իսթէմէզ. բոյանան ֆէսլէրին աթէշէ կէօսթէրիլմէյէրէք գուրուլտըլմասը խիթար օլունըր։

Զիյրտէ մուհարրէր մահալլէրտէ բիւսկիւլսիզ օլտուղը հալտէ, մագթու ֆիյաթլարըյլա սաթըլմագտա տըր։

Իչի Թիպէթլի ղայէթ գուլլանըշլը ֆէս՝ պէհերի 5 ղշ.,
Իչի հասըրլը ղայէթ գուլլանըշլը ֆէս՝ պէհերի 8 ղշ.,
Իչի իքի գաթլը ղայէթ գուլլանըշլը ֆէս՝ պէհերի 10 ղշ.,
Իչի աթլասլը ղայէթ գուլլանըշլը ֆէս՝ պէհերի 13 ղշ.։

Մահալը ֆիւրուխթը.— Սթանպոլտա Համիտիյէ ճատտէսինտէ Բիւյիւք Իսմայիլ Բաշա խանը ալթընտա Ն. 17, Տէրէքլէր արասընտա Ն. 71, Ազապգաբուտա Եէշիլ Թուլումպա մէյտանընտա Ն. 101, Շիշլիտէ Օսման պէյ կազինօ՝ որ ճիվարընտա ֆապրիգամըզ Թախթընտա, Պէշիկթաշտա Ճատտէի Քէպիրտէ Տօգթ. Գրիսեան էֆ.ինին խանէսի Թախթընտա վէ Իւսկիւտարտա չարշուի քէպիրտէ 44 նիւմէրօտա վէ Գալաթա իսկէլէսինտէ 3 վէ 5 Ն° մաղազալարտա սաթըլմագտա տըր։

Ֆէսլէրիմիզ գըրըլուպ պօզուլտուղը Թագտիրտէ չիւպէլէրիմիզին հէր հանկըսընա միւրաճաաթ օլունուրսա, եէնի պիր ուսուլտէ մէճճանէն գալըպլանաճաղը միւթէրէմ միւշթէրիլէրիմիզէ իլան իտէրիզ։

Լ'ԻՒՆԻՕՆ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ՎԷ ԷՕՄՐ ԻՉՈՒՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԻԱՍԸ
1828 ՎԷ 1829ՏԱ ԹԷԷՍԻՍ ԻՏԻԼՄԻՇ

Բարիստէ Բլաս Վանտօմտա, 9 նոմէրօլու տաիրէի խուսուսի։

1828 L'UNION DE PARIS

ՀԱՐԻՔ ՇԻՐՔԷԹԻ	ԷՕՄՐ ՇԻՐՔԷԹԻ
Սէրմաեէ վէ իհթիեաթ 107,000,000 ֆր.	Սէրմաեէ վէ իհթիեաթ 153,000,000 ֆր.
Սէնէվի մագպուզաթը 21,000,000 »	1900 մագպուզաթը 17,000,020 »
Էօտէնէն զիեան 252,000.000 »	Էօտէնէն զիեան 120,000,000 »
Սիկուրթալը խանէլէրին գըյմէթի 19,000,000 »	Սիկուրթալը էօմիւր 260,000,000 »

ՊՈՒ ՇԻՐՔԷԹ զաեէթ միւսաիտ չէրաիթ իլէ Թիւրքիատա սիկուրթա գաբուլ իտէր ԷՕՄԻՒՐ ՍԻԿՈՒՐԹԱՍԸ տախի միւխթէլիֆ սուրէթտէ վէ խուսուսի էհվէն ֆիեաթլա էօմիւր սիկուրթա իտէր։

ՇԻՐՔԷԹԻՆ ՊԱՆԳԱՍԸ «Պանգ Օթթօման» օլուպ, Սթանպոլ Աժանսը տախի Կալաթատա «Պանգ Օթթօման» գարշըսընտա տըր։

)(186)(

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖՔԵԱՐ»Ի

ՔԱՍԻՄ

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

ԱԶԳ. ՏՈՀՄԱՅԻՆ ՎԷՊԱԳԻՐ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ժ.

Ատրինէ, Ալիս, ինչպէս նաև Տիկին Տագրեան ու դերձակուհին աւեղնանկարներուն վրայ ինկան՝ սկսան զննել խորաթափանց աչքով և հիացման գեղարուեստական այս նրբաճաշակ գործուածներուն վրայ։

—Ո՞ւր կը նստիք, հարցուց տանտիրուհին, որ մինչեւ այն ատեն խօսքի չէր խառնուած։

—Եէնի Գաբու, պատասխանեց Արսէն։

—Քո՞յրդ բանած է ատոնք։

—Այո՛, Տիկի՛ն, մայրս ալ կ'օգնէ իրեն, բայց քոյրս մասնագէտ է այս ճիւղին մէջ։

—Արդարեւ շնորհաւորութեան արժանի է, յարեց Տիկ. Տէրունեան, ասանկ նուրբ ու ճաշակաւոր գործուա՛ծ. չտեսը հազուադէպ է հիմա։

Բոլոր ներկաները իրենց կարգին մէկ մէկ հիացական գնահատում ըրին ձեռարուեստին վրայ, չկրնալով իրենց զարմանքը զսպել թէ, Եէնի Գաբուի անկիւնը ինչպէս ասանկ գեղարուեստագէտ մը կրնար գտնուիլ։

—Հայր ունի՞ք, հարցուց Գրիգորեանց, քիչ մը մօտէն ծանօթանալ ուզելով ուսանողին։

—Ո՛չ, էֆէնտի, շատոնց մեռած է, երեք հոգի ենք տան մէջ, ե՛ս, մայրս, քոյրս, ուրիշ մարդ չունինք։

Տղուն հագուստները արդէն կը խոստովանէին անոնց նիւթական խեղճ կացութիւնը. թէեւ իր ձեւերուն, խօսուածքին մէջ թերութիւն չունէր ուսանողը։ բայց յայտնի էր որ մօրն ու քրոջը աշխատութեամբ միայն կ'ապրէր այս ընտանիքը։ Գրիգորեանց այս փորձութենէն անցած էր իր պատանեկութեան մէջ, հետեւաբար, առաջին անգամէն կռահեց ամէն բան ու տղուն ընդհանուր վիճակէն, նոյն իսկ նուրբ բարեբութեան եղանակէն ալ զգածուելով,

—Շատ լաւ, էֆէնտի, ըսաւ, ինչպէս խոստացած էի, կը փափագիմ որ գալ շաբթու կէս օրէն ետք եղբօրս վաճառատունը գաք, ուր կարգադրութիւններուն վրայ խորհինք ձեր Եւրոպա ճամբորդելուն։

Արսէնի յուզումն այն աստիճանի հասած էր որ, ուրախութենէն պիտի արտասուէր, եթէ ինքզինք չզսպէր։ Տագրեան ալ կը խորհէր դրամական փոխարինութիւն մը ընել, բայց չէր համարձակէր, վախնալով որ տղուն արժանապատուութիւնը վիրաւորած կ'ըլլար. միւս կողմէ գիտէր թէ, ո՛րչափ մեծարժէք էր ուսանողին ընտանիքին համար առնուազն մէկ-մէկուկէս ոսկի արժող նուէր մը ընել։

Ալիս, իր կրակոտ բնաւորութեամբ հօրեղբայրը փրկեց խղճի խոցերէն. Ատրինէի հետ մէկ երկու վայրկեան բացակայելէ ետք սրահ վերադարձաւ, ձեռքը Թաւիշէ նուրբ տուփ մը բռնած, զոր Արսէնի ներկայելով,

—Ասիկա աղամանդեայ մասնիկ մ'է զոր ձեր քրոջ կը նուիրեմ, ըսաւ, ի յիշատակ անոր ճարտար մատուըներուն վրայ ունեցած հիացումիս։

Արսէն, չառարկելով, ձեռքը չերկնցուց իսկ տուփին, ու ետ քաշուելով,

—Ներեցէ՛ք, օրիո՛րդ, բողոքեց, արդէն թէ՛ ձեր հայրը և թէ հօրեղբայրը կանուխէն վարձատրած են մեր ընտանիքը, իրենց Թանկագին հոգածութեամբ, հետեւաբար...։

—Ա՛ռ, տղա՛ս, ա՛ռ, շեշտեց Տիկին Տագրեան, գոհ մնալով օրիորդին ընթացքէն, ասիկա սովորական բան է աղջիկներուն համար, առհասարակ իրարու նուէր կուտան կ'առնեն։

Արսէն անդրդուելի մնաց իր հաստատակամութեան վրայ։

—Բայց ձեր մերժումն ալ արդարանալի չէ, ընդմիջեց Գրիգորեանց. տեսէք մենք ձեր նուէրը սիրով ընդունեցինք։

—Բայց ներեցէք, էֆէնտի, կակազեց պատանին, ես փոխարինութիւն մը ստանալու հաշիւով չէր որ...

—Գիտեմ որ այնպէս է, բայց չեմ կարծեր որ ապագայ տօքթէօռ մը օրիորդի մը նուէրը մերժելու չափ չյարգէ կանանց։

Արսէն՝ կամայ ակամայ համակերպեցաւ և շնորհակալութեամբ ձեռք առնելով մասնատուփը, առանց իսկ պարունակութեանը նայելու, գրպանը դրաւ և հրաժեշտ առնելով մեկնեցաւ, պատուաւոր հիւրի մը վայելուչ յարգանք ստանալով միլիոնատէրներու ընտանիքէն։

Ուսանողին մեկնելէն ետք, բաւական խօսակցութեան նիւթ եղաւ ան՝ սրահին մէջ, մինչեւ որ այցելուները ծայր տուին ու կառքերու անվերջ շարքեր սկսան քով քովի շարուիլ ապարանքին առջեւ։ Կշերակամներէ սկսեալ, վաճառականներ, սեղանաւորներ, դրամատէրներ, փաստաբաններ վերջապէս հրապարակին վրայ քիչ շատ ճանչցուած ամէն կարգի մարդիկ փութացած էին բարի գալստեան այցելութիւն տալ մեծահռչակ Գրիգորեանցին, անոր բարեկամութենէն օգտուելու սին հաշիւներով։

Մէկ քանի ամուսնական թեկնածուներ մանաւանդ՝ որոնք մեծ հաւատք ունէին իրենց նորաձեւ մօրուքին, խնամոտ արդուզարդին, արտաքին պչրանքին ու թեթեւ սրախօսութեան վրայ, յարմար առիթ սեպելով պարագան, մէկ մէկ ծանօթի ետեւ ապաստանած՝ խուժեցին Տագրեանի սրահէն ներս կամ Ալիսը և կամ Ատրինէն, երկու եղբօրորդիներէն մին հրապուրելու և անոնց միլիոններուն շնորհիւ յաւիտենական հանգիստ վայելելու երազներով։

Այս նպատակաւոր այցելութիւնները կէս օրէն մինչեւ իրիկուն շարունակուեցան. կուգային ու կ'երթային, որոնցմէ ոմանք Տագրեանին ալ անծանօթ էին։ Աւելի ծիծաղելին այն էր որ երկու հօրեղբօր աղջիկներ կէս օրէն ետք առանձնացած՝ բնաւ չմասնակցեցան ընդունելութեան, յուսախաբ ընելով ամուսնական թեկնածուները։

Գրիգորեանց այն աստիճան յոգնած էր այս պաշտօնական խօսակցութիւններէն որ, իրիկուան, երբ առանձին մնացին, պէտքը զգաց Օննիկի, անոր զուարթ խօսակցութիւններով քիչ մը սփոփուելու և յոգնած գլուխը հանդարտեցնելու համար։ Բայց Ալիս ուրիշ միջոց մը գտաւ ամբողջ ընտանիքը իր հետ զբաղեցնելու և հայրը զբօսցնելու։

Սնտուկները Թէեւ մաքսէն ելած, սակայն գոց կը մնային դեռ. երկու աղջիկները բացին զանոնք ու իրենք մանրամասնաբար զննելէ ետք, նուէրներու յատուկ սնտուկը սենեակ փոխադրել տուին ծառաներուն։ Այն ատեն սկսաւ ճշմարիտ անակնկալը ու հազար ու մէկ գիշերներու ճոխութիւնը։ Աղամանդակուռ զարդեր, ժամացոյցներ, շղթաներ, քայտեր, մանեակներ, սկեսուր Տագրեանէն, տիկին Տագրեանէն, դերձակուհիէն սկսեալ ամէնուն ալ բաժնուեցան, զորս մասնաւոր խնամով ընտրած էր Ալիս ու իւրաքանչիւրին անուան սկզբնատառը վրան դրոշմած։

(Շարունակելի)